БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 4 (19.675). • 1987 йил 6 январь, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИНИНГ ҲАР КУНИ ЗАРБДОР БЎЛСИН!

АГРОСАНОАТ ИМКОНИЯТЛАРИ

Қишлоқдаги меҳнат унумдорлигини оширайлик

Ягона агросаноат ишининг биринчи йили АСКда қайта қуриш қанчалик ўз вақтида бошланганини яққол кўрсатди. Ҳосил, сигирлардан соғиб олинган сут кўпайиб, озиқ-овқат индустрияси кўпроқ маҳсулот берди. Қишлоқ экономикаси, социал соҳада сезиларли ўзгаришлар содир бўлди. Кўпгина дала ва ферма ходимлари фаол, ташаббус кўрсатиб ишламоқдалар, улар меҳнатининг унумдорлиги ортмоқда.

Партия XXVII съезди деҳқонлар ва чорвадорлар олдига катта вазифа қўйди — ўн иккинчи беш йилликда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ўсиш суръатларини икки баравардан зиёдроқ ошириш, аҳоли жон бошига истеъмол қилинадиган гўшт, сут, сабзавот ва меванинг анча кўпайишини таъминлаш зарур. Бинобарин, бунга меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришмоқ лозим. Агросаноатнинг ҳамма тармоқларини чуқур интенсивлаш учун шарт-шароит вужудга келтирилмоқда, унинг моддий-техника базаси мустаҳкамланяпти. Масалан, ўтган беш йилликда қишлоқ хўжалигида меҳнатнинг фондлар билан қуролланиши 43 процент, энергия билан қуролланиши эса 27 процент ўсди. Бироқ унумдорлик секин ортмоқда. Кўпчилик колхоз ва совхозлар бу соҳада план кўрсаткичларига эриша олганлари йўқ, бир қатор жойларда эса унумдорлик ҳатто камайиб кетди. Дала ва фермалар самарадорлиги, комплекс механизацияни жорий этиш ҳақида ғамхўрлик кўрсатилмаган, меҳнат ресурсларидан ёмон фойдаланилган жойларда ана шундай аҳвол содир бўлди.

КПСС Марказий Комитети «Меҳнатни ташкил этишнинг оқилона формалари ва хўжалик ҳисобини жорий этиш асосида қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини оширишнинг кечиктириб бўлмайдиган тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Хўжалик юритишнинг янги усулларига, коллектив пудрат, интенсив технологияларга ёппасига ўтиш йўл-йўриқлари белгилаб берилди.

Агросаноатнинг янги иқтисодий механизми хўжалик ҳисобига асосланган. Колхоз ва совхозларнинг ҳуқуқлари бирмунча кенгайтирилган, пировард натижа учун уларнинг жавобгарлиги оширилади. Ставрополдаги «Казьминский» колхози, Литвадаги «За мир» колхози тажрибалари ҳақиқий хўжалик ҳисобини ўзлаштирган тақдирда меҳнат унумдорлигини оширишнинг нақадар қудратли резервларини ишга тушириш мумкинлигини кўрсатиб турибди. Бу хўжаликларда ҳар бир ходим иложи борича кўпроқ арзон маҳсулот беришга интилмоқда. Ялпи даромадга қараб ҳақ тўлаш ҳаммага меҳнатига яраша уни тақсимлаш имконини бермоқда. Бироқ бу тажриба қатор йиллардан буён кўпчиликнинг мулкига айланганича йўқ. Назорат қилишнинг чек системаси суст жорий этиляпти. Хўжаликлар даражасида ишлаб чиқаришни бошқариш структураси одатда янги хўжалик ҳисоби муносабатлари талабларига мувофиқлаштирилмаган.

Коллектив пудрат пировард натижалардан шахсий манфаатдорликни жиддий равишда оширади. Нарядсиз бўлинмаларда меҳнат унумдорлиги одатдаги бригада ва звенолардагига қараганда тахминан бир ярим баравар ортиқдир. Эндиликда бу илғор усулни кўпчилик деҳқонлар ва чорвадорлар ўзлаштирмоқдалар. Уларга экинзорларнинг қарийб тўртдан уч қисми, қорамолларнинг ярмидан ортиқроғи, чўчқа ва қўйларнинг аксарияти бириктириб қўйилган. Бироқ пудратда яширинган имкониятлардан етарли фойдаланилмаяпти. Масалан, Чимкент областидаги Алишер Навоий номли совхозда механизаторлар шунчаки пудратга ёзиб қўйилганидан нима фойда? Хўжаликда ўтган беш йилликда меҳнат унумдорлиги ўсиши у ёқда турсин, ҳатто 9 процент камайиб кетди. Янги усул самарадорлиги пастлиги одатда бригада ва звеноларни ташкил этиш, меҳнатга ҳақ тўлашдаги нуқсонлар, хўжалик ҳисоби билан боғлаб олиб боришнинг бўшлиги туфайлидир.

Тажриба шуни кўрсатадики, шартномага кўра узоқ муддатга ер, техника, бошқа хил ресурслар бириктириб қўйиладиган унча катта бўлмаган интенсив меҳнат коллективлари мақбул ҳисобланади. Новосибирскдаги «Большевик» колхозида, Курган областидаги «Батуринское» тажриба-ишлаб чиқариш хўжалигида фаолият кўрсатаётган уч тўрт кишидан иборат механизаторлар звеноларида унумдорлик қўшни бўлинмалардагига қараганда бир неча баробар юқори. Ўзаро ёрдам, психологик қовушоқлик, масъулиятни юксак даражада ҳис этиш — булар меҳнат унумдорлигини сезиларли даражада ўстирадиган омиллардир. Оилавий пудрат, айниқса, кичик фермаларда, кўп меҳнат талаб қиладиган экинлар ҳосилини етиштиришда тобора кенг ёйилмоқда. Шулар билан бир қаторда айрим раҳбарлар, мутахассислар уларга ихлоссиз муносабатда бўлишяпти, аккордни олиш истагидаги оилалар ташаббусини қўллаб-қувватлашаётгани йўқ.

Пудратнинг кучига ишонган кишигина омилкор, тежамкор хўжайин бўлиб қолади. Шундай экан, меҳнатни уюштиришнинг янги шаклини жорий этишда расмиятчилик, масъулиятсизликнинг ҳар қандай кўринишларига асло тоқат қилиб бўлмайди. Кўпчилик хўжаликларда бригада ва звенолар нарядсиз усулга кадрларни етарли даражада тайёрламасдан, шартнома мажбуриятларини пишиқ-пухта ишлаб чиқмасдан туриб ўтказилмоқда. Коллективлар кўпинча ресурслар билан ёмон таъминланадилар, уларни тежаганлиги учун эса яхши рағбатлантирилмайди. Колхоз ва совхозларнинг бухгалтерия ҳамда иқтисодий хизматлари тарқоқ ҳолда иш олиб борган, тармоқ мутахассислари эса иқтисодий ишларга жалб қилинмайдиган жойларда «қоғоздаги» хўжалик ҳисоби гуркирайди. Пудратдаги бўлинмаларга нисбатан маъмуриятчилик қилиш ҳоллари ҳам тез-тез учраб турибди. Кўпинча бошқарувнинг демократик принциплари бузилмоқда, меҳнат коллективларининг роли ва ҳуқуқлари пасайтириб юборилипти. Буларнинг ҳаммаси меҳнаткашлар кўзи ўнгида коллектив меҳнат обрўсини тушириб юборади.

Партия агросаноат ходимлари хўжалик юритишнинг иқтисодий усулларини эгаллашларига биринчи даражали вазифа сифатида қарамоқда. Пудрат ва хўжалик ҳисобини ўзлаштириш билан боғлиқ ишлар аҳволини танқидий баҳолаб чиқиш, ҳар бир коллективда меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан конкрет тадбирларни белгилаш лозим. Қолипга тушиб қолиш ва мансумийликка бутунлай барҳам бериш, пудратдаги бўлинмаларнинг хўжалик мустақиллигини кенгайтириш агросаноат органларининг вазифасидир. Раҳбарлар ва мутахассисларни ҳам қўшган ҳолда ҳамма ходимларга меҳнат ҳақи тўлашни тўғридан-тўғри пировард натижаларга боғлиқ қилиб қўйиш муҳим. Кўпгина РАПОларда илғор тажрибани тарғиб этишда қатъиятлик, кадрларни конкрет экономикага ўқитишда моҳирона ташкилотчилик етишмаяпти.

Қишлоқда бошқарув, меҳнатни ташкил этиш муаммоларига олимлар катта эътибор берадиган бўлиб қолдилар. ВАСХНИЛ ва унинг бўлинмалари шу соҳадаги тадқиқотларни кучайтиришга даъват этилгандирлар. Илмий коллективлар ўз фаолиятларини колхозлар, совхозларга илғор технологиялар, пудрат ва хўжалик ҳисобини ўзлаштиришдаги амалий ёрдам билан чамбарчас боғлаб олиб боришлари зарур. Бунда илғор усулларни жорий этишнинг зоналарга хос хусусиятларини ҳисобга олиш муҳим. Агросаноат интеграцияси муаммоларига чуқур ва асосли равишда кириб бориш лозим. Энг янги илмий ечимлар ҳамда мамлакатнинг энг яхши колхоз ва совхозлари тажрибалари негизида хўжалик ҳисобидаги бўлинмалар ҳаётини изга солиб турадиган нормативларнинг асосланиш даражасини ошириш зарур.

Инсон омили меҳнат унумдорлигини оширишда муҳим роль ўйнайди. Шундан келиб чиққан ҳолда қишлоқ партия ташкилотлари пудрат системасини ривожлантиришга, агросаноатда бутун иқтисодий ишларни тубдан яхшилашга ҳал қилувчи даражада аҳамият бермоқдалар. Тўғри, нарядсиз ишлайдиган коллективларда тузилган партия группалари ҳамма вақт ҳам фаоллик кўрсатаётганлари йўқ. Баъзи область ва район партия комитетлари пудратдаги бригадалар ҳамда звенолар ишига расмиятчилик билан, бир қолипда ёндашиш ҳолларига тоқат қилиб келишяпти, маъмуриятчилик, коллектив фикрини менсимаслик фактларини четлаб ўтишмоқда.

Ҳозирги пайтда деҳқонлар бўлғуси ҳосил ташвишлари билан яшамоқдалар. Фермаларда чорва қишлови давом этмоқда. Янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ агросаноат ходимлари юксак маромда ишлашга, меҳнат унумдорлигининг янада ўсишини таъминлашга интилмоқдалар. Бу мамлакат Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига қўшиладиган салмоқли ҳисса бўлади.

(«ПРАВДА», 1987 йил 5 январь).

• Транспорт конвейерига — қатъий маром!

ФУРСАТНИ БОЙ БЕРАЁТГАНЛАР

Жадаллаштириш даврининг хусусиятларидан бири шуки, ҳар дақиқадан халқ хўжалиги манфаатлари йўлида самарали фойдаланиш лозим. Давр талаблари тақозосига кўра ишни қайта қуриб олаётган коллективлар хўжалик фаолияти мунтазам яхшиланиб бормоқда. Қайта қуришдаги бундай афзалликлар давлатга ҳам, ҳар бир ишловчига ҳам тобора кўпроқ наф келтиряпти.

Бироқ жадаллаштириш талабларини ҳисобга олмаётганлар ҳам йўқ эмас. Бундайлар юксалишга эришиш у ёқда турсин, бор имкониятлардан ҳам дурустроқ фойдаланиш чораларини кўрмаяптилар. Бошқача айтганда, улар имкониятларни бой бермоқдалар. Ана шундайлар орасида Олмалиқ химия заводи ҳам бор. Корхонанинг транспорт цехида иш ёмон ташкил этилган. Вагонларнинг келиб-кетиши устидан тегишли назорат ўрнатилмаган.

Назоратсизлик, ишни ўз ҳолига ташлаб қўйиш корхона иқтисодий-техника кўрсаткичларининг яхшиланиб боришига тўсқинлик қиляпти. Заводда ғанимат фурсатлар совурилмоқда. Фактларга мурожаат қиламиз. Янги йил бошланган дастлабки кунларда корхонага хом ашё олиб келган цистерналарни вақтида бўшатиб олиш ҳақида чинакам қайғурилмади. Ҳисоб-китоб қилиб кўрилганда, икки-уч эмас, балки 33 вагон юки билан кўплаб соат бекор туриб қолганлиги маълум бўлди.

Вагонларнинг бекор туришига бунчалик бефарқлик хўжасизликнинг ўзгинаси-ку! Ахир нормадан зиёд «ушлаб турилган» ҳар бир вагон учун жарима тўлашга тўғри келди. Жаримани тўлашяпти. Лекин жарима тўлаш завод маъмуриятига сира ҳам кор қилаётгани йўқ. Негаки, жарима транспорт воситалари бекор туришига сабабчи бўлган мансабдор шахслар чўнтагидан эмас, балки корхона ҳисобидан нақд тўлаб турилибди.

Чиллаки чиллакини кўриб чумак урармиш. Республика Энергетика ва электрлаштириш министрлигининг баъзи корхоналарида ҳам Олмалиқ химикларига хос совуққонлик пайдо бўлганга ўхшайди. Тармоқда вагонларнинг умрини зое ўтказиш расм бўла бошлади. Янги йил бошланган дастлабки кунларнинг ўзидаёқ министрликнинг узоқ-яқиндаги корхоналарида 50 та вагон юки билан бир неча кеча-кундуз темир йўл изларини банд қилиб ётганига нима деса бўлади.

Ёки бошқа бир мисол: Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари министрлиги айрим корхоналарининг вагонлар ҳаракатини тезлаштиришга нисбатан муносабатини олиб кўрайлик. Тармоқ корхоналарига кириш йўллари ва улар ёқасидаги база-омборларнинг аҳволи бугунги талабларга мутлақо жавоб бермайди. Тошкент, Андижон дон маҳсулотлари комбинатларида юкларни ўз вақтида тушириб олишга имкон берадиган тегишли шароит яратилмаган. Юк тушириш механизмлари кам. Юкчилар бригадалари иши мувофиқ тарзда ташкил этилмаган. Оқибатда вагонларнинг аксарияти нормадан ортиқ туриб қолмоқда. Вагонлар норма бўйича 1,4 соат мобайнида юк тушириш жараёнида банд бўлиши кўзда тутилган. Аммо вагонлар Тошкент комбинатида ўртача 4,3 соатлаб, Андижонда эса 7,4 соатлаб бекор туриб қоляпти.

Айниқса Наманган дон маҳсулотлари комбинатидаги аҳвол ачинарли. Бу ердаги юк тушириладиган майдондан биттагинаси ғаллани механизм билан қабул қилиб олишга ихтисослаштирилган. Атиги иккита ғалла қабул қилувчи қурилма мавжуд. Ваҳолонки корхонага жами юкларнинг 70 проценти махсус вагонларда, яъни юки механизация воситалари билан тушириб олишга мўлжалланган вагонларда келтириб берилмоқда. Умуман, тармоқ корхоналарида юк туширишни такомиллаштириш масалалари билан алоҳида шуғулланиш зарурати вужудга келди.

Ваҳолонки, вагонларга бир ерда танқислик сезилса, иккинчи бир жойда улар бўшатилмасдан кўплаб соат қўзғалмай туриб қолмоқда. Бу манзара маҳаллий партия, совет ташкилотларининг диққат-эътиборини жалб этишга арзигулик. Халқ назоратчилари ҳам вагонлар ҳаракатини тезлаштириш масалаларидан четда турмасликлари керак.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

СИБИРДА ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

Ғарбий Сибирдаги қурувчиларимиз ўн иккинчи беш йилликнинг иккинчи йили дастлабки кунлариданоқ тезкор суръатлар билан меҳнат қила бошладилар. «Узтюменьжилстрой» қурилиш-монтаж поездининг Петр Костенко бошлиқ монтажчилар бригадаси ва Адҳам Олимжонов раҳбарлик қилаётган участкаси азаматлари суръатга суръат қўшиб ишлаб, 1987 йилнинг ҳар бир сменасида планга қўшимча иш бажариш ҳаракатини бошлаб бердилар.

Ўзбекистонликлар йўл барпо қилаётган ва уй-жой бинолари тиклаётган Тюмень областининг Ханти-Манси миллий округидаги Нягань шаҳрида яшовчилар янги йилда фойдаланишга топширилган беш қаватли юз квартирали уйга кўчиб кирдилар. Бинокорлар коллективи Улуғ Октябрнинг шонли 70 йиллигини муносиб меҳнат муваффақиятлари билан кутиб олиш учун курашиб, ҳар бир кунни зарбдорларча нишонлаётирлар.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. И. РИЖКОВнинг ТАСС МУХБИРИ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБЛАРИ

Савол. 1986 йилнинг июнида Сиз БМТ Бош секретарига космосда қуролланиш пойгасининг олдини олишда ва космосни тинч ўзлаштиришда халқаро ҳамкорликни ривожлантириш тўғрисидаги масала юзасидан мактуб йўллаган эдингиз. Бу мактубда космик фазони тадқиқ қилиш ва ундан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасида давлатларнинг биргаликда амалий ҳаракат қилишларига оид бўлган ва, жумладан, жаҳон космик ташкилотини тузишни кўзда тутадиган уч босқичли программа баён этилган. Бу программанинг аҳамияти қандай ва уни амалга оширишга Совет Иттифоқи бевосита қандай ҳисса қўшишга тайёр?

Жавоб. Бизнинг программамиз — истисносиз барча давлатларга қаратилган ва ҳамкорликка чақирувчи даъватномадир. Космосни тинч ўзлаштиришдаги кенг миқёсли халқаро ҳамкорликни ривожлантириш қуролланиш пойгасини космосга ёйишдан иборат даҳшатли режаларнинг ўрнини боса оладиган амалий йўл эканлигига комил ишонч шу программага асос қилиб олинган. Программамизнинг кенг миқёслилиги, моддий жиҳатдан бойлиги, конкрет муддатларда босқичма-босқич амалга оширишга қаратилганлиги, бошқача қилиб айтганда, уни бемалол амалга ошириш мумкинлиги — бу программамизнинг ўзига хос хусусиятидир.

Программа космосни тинч ўзлаштириш ишида имкони борича кўпроқ давлатларнинг куч-ғайратларини бирлаштиришга мўлжалланган. Бундай бирлаштириш эса космик техника ҳозирги тараққиётини ва шу соҳадаги истиқболларни, шунингдек, ҳамкорликда қатнашувчи давлатларнинг реал эҳтиёжларини эътиборга олиб одилона, тенг ҳуқуқли асосда рўёбга чиқарилиши керак.

М. С. Горбачевнинг Ҳиндистон парламентидаги нутқида қўшма тадқиқотлар ўтказиш ва ривожланаётган мамлакатларнинг буюртмаларига мувофиқ космик техника намуналарини ишлаб чиқиш учун етакчи космик давлатлар ёрдамида халқаро марказ барпо этиш тўғрисида киритилган таклиф айни шундай ёндашув руҳи билан суғорилган, бу марказнинг ҳузурида шу мамлакатлардан мутахассислар, жумладан, космонавтлар тайёрлайдиган мактаб, шунингдек, космик объектлар учириладиган полигон ишлаб турган бўлур эди. Барча манфаатдор давлатлар бу таклифни синчиклаб ўрганишларидан умидвормиз. Бу таклифнинг рўёбга чиқарилиши «самовий тинчлик» асосларини яратишда муҳим босқич бўлиб қолиши мумкин.

Биз СССРнинг жаҳон космик ташкилотини таъсис қилиш тўғрисида БМТда кўтариб чиққан ғоясига катта аҳамият беряпмиз. Бундай ташкилот космосни тинч ўзлаштиришдаги халқаро ҳамкорликни сифат жиҳатидан янги, юқорироқ поғонага кўтариш имконини берган бўлур эди, ташкилот ҳомийлигида космик фан ва амалий космонавтиканинг турли соҳаларидаги катта халқаро лойиҳаларни рўёбга чиқариш назарда тутилади.

Бизнинг мамлакатимиз таклиф этилаётган программанинг ҳамма босқичларида уни рўёбга чиқаришда жуда актив қатнашиш ниятидадир. Шу муносабат билан Совет Иттифоқининг космосдаги ўз ютуқларимизни барча давлатлар билан баҳам кўришга, ўзаро мақбул шартлар асосида совет учирувчи ракеталари ёрдамида бошқа мамлакатларнинг ва халқаро ташкилотларнинг тинч мақсадларга мўлжалланган космик аппаратларини учиришга тайёр эканлиги тўғрисидаги баёнотини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман.

Савол. Бундай учиришларни амалга ошириш учун Совет Иттифоқи қандай техникавий воситалардан фойдаланишни назарда тутади?

(Давоми учинчи бетда).

СССР Министрлар Советида

СССР Министрлар Совети Президиуми СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг «Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот ходимларининг иш ҳақини ошириш тўғрисида»ги 1986 йил 16 октябрь қарорини қониқарсиз бажараётгани тўғрисидаги масалани кўриб чиқди ва мазкур масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги коллегияси ва шахсан министр С. П. Буренков КПСС XXVII съезди қарорларига мувофиқ равишда амалга оширилаётган соғлиқни сақлаш ходимларининг иш ҳақини ошириш каби муҳим социал тадбирни рўёбга чиқаришга масъулиятсизлик билан муносабатда бўлганликлари қайд этилди. СССР Госплани, СССР Молия министрлиги ҳамда СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети ҳам бу масалада сансалорлик ва бюрократизмга йўл қўйдилар. Бунинг оқибатида кўплаб соғлиқни сақлаш ходимларига янги окладга мувофиқ ҳақ тўлаш асоссиз равишда пайсалга солинди, уларнинг иш ҳақини 1986 йил ноябридан бошлаб ошириш кўзда тутилган эди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартларини жорий қилиш муддатлари тўғрисидаги масалани ҳал этишдан аслида ўзини четга олди. Натижада меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартларини мамлакатнинг кўпгина регионларида турлича муддатларда, ҳатто ой охиригача жорий этиш белгиланди — Москва шаҳрида 1986 йил 20 ноябрдан, Украина ССРда 25 ноябрдан, Эстония ССРда эса 30 ноябрдан иш ҳақини ошириш кўзда тутилди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, унинг баъзи маҳаллий органлари иш ҳақи тўланиши устидан контрол ўрнатмаганлар. Бу аҳвол шунга олиб келдики, мамлакатнинг кўп регионларида, шу жумладан, Москва шаҳрида оширилган миқдордаги иш ҳақи КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети аралашгандан кейингина декабрнинг иккинчи ярмидангина тўлана бошланди.

СССР Министрлар Совети Президиуми СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги коллегияси ва шахсан министр С. П. Буренков бу ишда йўл қўйган жиддий нуқсонларга талабчанлик билан баҳо берди. С. П. Буренковнинг министр вазифасидан озод этиб, пенсияга чиқаришни илтимос қилганлиги эътиборга олинди.

Москва шаҳар соғлиқни сақлаш муассасаларида меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартларини жорий қилиш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишдаги сансалорлик, бюрократизм, тадбирсизлик учун Москва шаҳар ижроия комитети соғлиқни сақлаш бош бошқармаси бошлиғи В. Н. Мудракка виговор эълон қилинди. Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига республикаларда соғлиқни сақлаш ходимларининг иш ҳақини оширишдаги сусткашлик сабабларини диққат билан аниқлаб, бу ишда айбдор бўлган кишиларни жавобгарликка тортиш топширилди. Шунингдек, СССР Госплани, СССР Молия министрлиги, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг эътибори КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг мазкур қарорини бажаришда сансалорлик ва бюрократизмга йўл қўйганликларига қаратилди.

СССР министрларига, идораларнинг раҳбарларига ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига жамиятимиз ҳаётининг ҳозирги шароитларида йўл қўйиб бўлмайдиган ана шу фактдан жиддий хулосалар чиқариб олиб, давлат интизомини мустаҳкамлаш ҳамда партия ва ҳукумат қарорларининг бажарилиши устидан контролни кучайтириш юзасидан қатъий чоралар кўриш таклиф қилинди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг маълум қилишича, ҳозирги вақтда ҳамма жойда соғлиқни сақлаш ходимларининг иш ҳақи 1986 йил 1 ноябрдан бошлаб қайта ҳисоблаб чиқилиб, белгиланган тартибда ҳақ тўланган.

Тошкент область партия комитетининг пленуми

5 январда Тошкент область партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари обком аъзолари — В. И. Ленин номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинати директори В. Н. Сигедин ва «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори П. А. Юсуповнинг маҳсулот давлат қабулини жорий этиш ҳамда унинг сифатини ошириш соҳасида олиб бораётган ташкилотчилик ва сиёсий ишлари тўғрисидаги ҳисоботини тингладилар.

Пленум қатнашчилари ана шу корхоналарда давлат қабулининг моҳияти ва вазифалари ҳали ҳар бир меҳнатчининг онгига етказилмаганлигини қайд этиб ўтдилар. Бир маромдаги иш таъминланмаган, бу эса сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга ва давлат қабули органларининг нормал ишлашига халақит бермоқда.

Ўн иккинчи беш йилликда коллективларни социал-иқтисодий ривожлантириш планлари асосий ишлаб чиқариш фондларини янгилаш масалаларини тўлиқ ҳал этмайди, бу эса ишлаб чиқаришни ўстириш ҳамда корхоналарни техника билан қайта жиҳозлашни жадаллаштиришда муҳим силжишларга эришиш имконини бермаяпти.

Давлат стандартларига мувофиқ норматив-техника ҳужжатларини тартибга солиш, техника назорати бўлимларининг роли ва масъулиятини ошириш зарурлиги таъкидланди. Инсон омилини бутун чоралар билан активлаштириш, коллективларда партия таъсирини кучайтириш, юксак сифатли маҳсулот учун курашга барча меҳнаткашларни жалб этиш лозим.

Пленум ташкилий масалани кўриб чиқди. С. М. Нестеренко Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари этиб сайланганлиги муносабати билан у Тошкент область партия комитети бюроси составидан чиқарилди ва обкомнинг иккинчи секретари вазифасидан озод қилинди. КПСС Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг инструктори бўлиб ишлаб келган Р. А. Попов обкомнинг иккинчи секретари ва бюро аъзоси қилиб сайланди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев нутқ сўзлади.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири П. В. Догонкин қатнашди.

(ЎзТАГ).

• Мажбуриятларнинг бажарилишини текширамиз

ҲАВОЙИ ВАЪДАЛАР

Қизилтепадаги 141-механизациялашган кўчма колонна касаба союз комитети раиси В. Салимов ранги униқиб кетган папкани бизнинг олдимизга қўйди. Унда коллективнинг социалистик мажбуриятлари акс этган, қоғоз чанг босиб ётарди. Бундан колонна бошлиғи Р. Ҳамроев хижолат тортди.

— Рости, бу масала эсдан чиққан экан, энди тузатамиз.

Афсуски, энди тузатиб бўлмасди. Йил охирлади. Мажбуриятларнинг бажарилиши тақдири билан эса шу пайтгача ҳеч ким қизиқмаган. Табиийки, масъулиятсизлик пировард натижада аччиқ мева беради.

Колонна муҳим объектларни қуриш билан шуғулланади. Ўтган йили коллектив ўз кучи билан 1 миллион 678 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариши лозим эди. Қурувчилар бунга нисбатан 50 минг сўмлик кўп иш бажаришни зиммага олгандилар. Яна бир диққатга молик жиҳати шундаки, умумий ишнинг 60 проценти бригада пудрати усули асосида амалга оширилиши зарур эди.

Сарҳисоблар кўрсатадики, айни чоғда амалдаги ишлар билан қоғоздагиси ўртасида катта тафовут бор. Ўн бир ой давомида пландагига нисбатан 244 минг сўмлик кам иш бажарилди. Социалистик мажбуриятни адо этиш ҳақида бўлса на маъмурият, на жамоат ташкилотлари қайғурди. Бошланғич партия ташкилотининг март ойидаги йиғилишида иш юритишдаги бундай юзакичилик кўрсатиб ўтилган эди. Бироқ минбардан айтилган гаплар ҳавойи ваъда бўлиб қолаверди.

Тажрибанинг тасдиқлашича, ўз вақтида тузатилмаган нуқсон ундан каттароғини туғдиради, муолажа қилинмаган яра газак олаверади. Бригада пудрати усулини жорий этишда ҳам шундай ҳол рўй берди. Ҳозир ҳамма маълумотларда колоннада тўртта бригада илғор усул асосида ишлаяпти, деб қайд этилади. Аслида-чи?

Бундай бригадалар фаолияти билан танишдик. 1985 йил бошида В. Бартенов бошлиқ бригада Қизилтепа шаҳридаги қишлоқ ҳунар-техника билим юрти ётоқхонасини йил охиригача фойдаланишга топшириш тўғрисида маъмурият билан шартнома тузди. Шартномага биноан бригада 159,63 минг сўмлик иш бажариши, маъмурият эса уни қурилиш материаллари билан ўз вақтида таъминлаб туриши лозим эди.

Яқинда бу объектда иш бошланганига икки йил бўлади. Бироқ у ҳали ниҳоясига етгани йўқ. Ўтган вақт мобайнида бу ерда қайси бригадалар ишламади дейсиз. Коллектив пудрати асосида иш юритишга киришган бошқа бригадаларнинг «қисмати» ҳам бундан фарқ қилмайди.

— Айб ўзимизда, — дейди Р. Ҳамроев. — Пудрат усулида ишлаётган бригадаларга етарли шарт-шароит яратиб беролмадик.

Унда ҳавойи ваъдалар кимга керак эди?! Бригадаларнинг янги усул бўйича иш юритмаётгани ўтган йил бошидаёқ маълум эди-ку? Лекин бошлиқ социалистик мажбуриятни қабул қилишда кўзбўямачиликка йўл қўйилгани, унинг коллективдаги маънавий-психологик муҳитга таъсирини англармикин! Бу ўз навбатида колоннадаги кадрларнинг қўнимсизлиги кўпайишига сабаб бўлаётгани сир эмас.

Колоннадаги яна бир касаллик объектларнинг ўз вақтида топширилмаётганлиги билан боғлиқ. Қурувчилар 4820 квадрат метр уй-жойни, Қизилтепа шаҳридаги 140 ўринли болалар боғчасини муддатидан олдин фойдаланишга топшириш мажбуриятини олишган эди. Очиқ партия йиғилишларидан бирида бригадир Т. Шаропов болалар боғчасини белгиланган вақтдан уч ой илгари ишга туширамиз, деб ваъда қилди. Бироқ унга ҳеч ким бу объектнинг аслида 1985 йили ишга туширилиши кераклигини эслатмади. Чунки бундай ваъдаларга партия ташкилоти кўникиб қолган. Болалар боғчаси июнь ойида эмас, август ойига келиб фойдаланишга топширилди.

Уй-жой қурилиши юзасидан бажарилаётган ишлар ва мажбуриятдаги кўрсаткичлар орасида ҳам осмон билан ерча фарқ бор. 1986 йил охирида фойдаланишга топширилиши мўлжалланган пардоз ишлари ниҳоясига етмади, иш ҳажми минг квадрат метрдан ортмади. Умуман, коллектив қурилиш-монтаж ишлари таннархини камайтириш, тежамкорлик, рационализаторлик таклифларини жорий этиш бўйича зиммага олган мажбуриятларини бажара олмади. Демак, ваъдалар яна ваъдалигича қолаверди.

— Бунинг ўзига хос сабаблари ҳам бор, — дейди колонна бошлиғи. — Навоий шаҳридаги 22-автобаза қурилишни транспорт билан тўла таъминламаяпти. Бинокорлик материаллари ўз муддатида берилмаяпти.

Ҳақиқатан шундай. Р. Ҳамроев айтган объектив сабаблар ҳам мажбуриятларнинг бажарилмаслигига сабаб бўлаётгани яққол кўриниб турибди. Бу кишини ташвишлантиради.

Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш юзасидан ҳам жиддий чоралар кўрилиши талаб қилинади. Аслида бу муҳим резервдан самарали фойдаланиш ҳақида дурустроқ ўйлаб кўрилмаяпти. Бу эса планлар ва мажбуриятлар бажарилмай қолаётганлигининг бош сабабидир.

А. ҚОРЖОВОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Партия турмуши: кадрлар ва қайта қуриш

ТАЛАБЧАНЛИК ЕТИШМАГАНДА...

Коммунист учун ягона имтиёз бор: у ҳам бўлса — коммунистик идеаллар учун курашда фақат олдинда бўлиш, ўз ортидан бошқаларни эргаштириш, олдинга интилиш. Ҳозирги туб бурилиш босқичида эса коммунистларга нисбатан талаб янада кучайди. Ҳар бир коммунист, ҳар бир раҳбар қайта қуришни ўзидан бошлаши лозим.

Гулистон ёғ-экстракция заводи бошланғич партия ташкилоти ҳисобида 71 коммунист туради. Улардан уч нафари яқинда партия аъзолигига кандидатликка қабул қилинган. Коммунистларнинг кўпчилиги асосан ишлаб чиқаришда меҳнат қилмоқда. Бошқача айтганда, ташкилотнинг социал состави қуйидагича: 44 нафари — ишчи, 25 нафари — инженер-техник ходимлар, 2 нафари — пенсионерлар. Партия аъзолари ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида авангардлик қилмоқдалар. Топшириқларнинг бажарилишида алоҳида ибрат кўрсатмоқдалар.

Бироқ республикадаги йирик ёғ-экстракция заводларидан бири бўлган бу корхонада ҳам изчиллик билан ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар бор. Хўш, бошланғич партия ташкилоти бу борада қандай иш олиб боряпти? Кадрлар қайта қуришни қандай амалга оширмоқдалар. Бу саволларга жавоб бериш учун корхонанинг олдинги йиллардаги фаолияти тўғрисида қисқача тўхталиш жоиз. Шуни айтиш керакки, республика Озиқ-овқат маҳсулотлари бошқармасига қарашли бу заводнинг қурилиши ва «оёққа туриши» яқин пайтларгача жуда қийин бўлди. Дастлаб ўрнатилган машиналардан ишчиларнинг етарли малакага эга эмасликлари туфайли самарали фойдаланилмади. Бироз вақт ўтиши билан бу асбоб-ускуналар ишлатиш учун «яроқсиз» бўла борди. Айниқса, экстракция цехидан фойдаланиш катта қийинчиликлар туғдирди. Машина ва ускуналар пахта чигитидан кўра кўпроқ соядан мой олишга мўлжаллангани сабабли корхона қувватини ошириш учун цехни қайта реконструкция қилиш, мавжуд асбоб-ускуналарни модернизациялаш, ишлаб чиқаришнинг танг жойларини бартараф этиш зарурати вужудга келди.

Корхона олдида турган бу муаммоларни муваффақиятли ҳал этиш кўп жиҳатдан кадрларга, уларнинг малакасига боғлиқ. Заводга министрликдан, Ленинграддаги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасидан мутахассислар тез-тез келадиган бўлиб қолди. Айрим муаммолар бамаслаҳат ҳал этилди. Баъзилари эса кейинга қолдирилди. Мана шундай шароитда 1980—1984 йилларда завод директори турли сабабларга кўра уч марта ўзгартирилди. Бошқа мутахассислар ва раҳбарлар ҳам алмашиб турди. Корхонани ишга туширишдан олдин малакали кадрлар тайёрланмагани айниқса мана шундай долзарб пайтга келиб билиниб қолди. Юқори партия ва совет органлари аралашуви натижасидагина ушбу нуқсонларни тугатиш учун бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Завод ишида ўзгариш ясалди, маҳсулот сифати яхшиланди. Бурноғи йили дуруст натижаларга эришилди: бир қатор кўрсаткичлар бўйича планлар бажарилди. Узоқ вақт қолоқ бўлиб келган корхонадаги бу ўзгариш ишчиларда ўзларига бўлган ишончни мустаҳкамлади.

Шундан кейин сепаратор цехи реконструкция қилинди ва бўшаган ишлаб чиқариш майдончаларида қурилиш олиб борилди. Бу ерга РЗ—МОА маркали олтита агрегат ўрнатиш мўлжалланди. Айни вақтда қадоқлаш цехи қувватини ойига 300 тоннагача етказиш учун участкаларни механизациялаш ишлари олиб борияпти. Лойиҳадаги қувватга эришиш ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун ана шу тадбирлардан ташқари яна умумий қиймати 1750 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариш, сепаратор цехи вентиляциясини, ишдан чиққан ҳаво конденсаторини тузатиш, «Масложирпром» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси билан ҳамкорликда ёғ оқлаш ва бошқа цехлар ишини яхшилаш тадбирларини амалга оширмоқ керак.

Завод маъмурияти ва партия ташкилоти коллективни ана шу ишларга сафарбар этиш билан бир пайтда кадрлар билан ишлаш усул ва услубларини ўзгартирмоқда. План интизомига риоя қилмаган инженер-техник ва раҳбар ходимлар лаёқатли, билимли кишилар билан алмаштирилди. Масалан, цех бошлиқлари М. Ниёзалиев, Х. Эрназаров, В. Резниченко слесарликка, цех бошлиғи К. Эсиргапов эса ёрдамчи хўжалик ишчиси, цех бошлиғи Б. Қодиров смена бошлиғи қилиб ўтказилди. Кейинги бир йил ичида заводнинг асосий ишлаб чиқариш цехлари тажрибали коммунистлар билан мустаҳкамланди. Барча инженер-техник ходимлар ва хизматчилар аттестациядан ўтказилди. Кадрлар резерви ҳосил қилинди.

Заводда оммавий касб эгалари етишмаяпти. Бунинг учун эса зарур чоралар кўрилмоқда. Ишчилар малака ошириш учун бошқа турдош корхоналарга юборилмоқда. Корхона қошида ўқув комбинати ишлаб турибди. Ҳозир заводда ишлаётган 680 кишининг кўпчилиги ана шу комбинатда малака оширган. Лекин уй-жой таъминоти йўлга қўйилмагани сабабли кўп ишчилар бошқа корхоналарга ўтиб кетмоқда.

Агар корхона тўла қувват билан ишлай олса, ҳар суткада 1200 тонна чигитни қайта ишлаш имкониятига эга бўлади. Ҳозир бу ерда ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш энди 60 процентга яқинлашди. Ҳар суткада 700—750 тонна атрофида чигит қайта ишланмоқда. Аммо тўла қувватга эришишга халақит бераётган бошқа нуқсонлар ҳам кўп. Актив коммунистлардан чигит сақлаш омбори лабораторияси мудири М. Кургина, экстракция цехи технологи С. Петров, қадоқлаш цехи слесари А. Болтабоев, механика цехи темирчиси А. Хўжақулов, чигит тозалаш цехи слесари Й. Усмонов партия йиғилишида ана шу нуқсонларни тугатиш юзасидан ўзларининг конкрет фикр ва мулоҳазаларини, таклифларини айтдилар. Масалан, форпресс цехида ишчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун зарур шароит яратилмаган, малакали ишчилар етишмайди, ускуналар тез-тез ишдан чиқмоқда. Шу сабабли цехда 11 сутка иш тўхтаб қолди, прогуллар эса корхона бўйича 387 соатни ташкил этди. Ташмачилик айниқса жиддий ташвиш туғдирмоқда. Коммунист Ёқуб Ҳакимжонов заводдан 3 литр ёғ олиб чиқиб кетаётганида қўлга тушди. Партия йиғилишида унинг шахсий иши кўрилиб, қаттиқ огоҳлантирилди. Техника бўлими бошлиғи коммунист Муллақўзи Саитов эса ичкиликбозлик қилиб хушёрхонага тушди. У қилмиши учун партия сафидан чиқарилди. КПСС Устави талабларига риоя қилмагани сабабли юрист консультант Тўрабек Сейткалиев, экстракция цехи технологи Зулфар Ҳасановларга ҳам партиявий жазо берилди.

Кадрлар билан ишлаш, уларни тарбиялаш, бошланғич партия ташкилотининг энг муҳим вазифаларидан биридир. Бироқ партия ташкилоти бу соҳада оқсаб қоляпти. Йил давомида бирон марта ҳам бу долзарб масала партия йиғилишида муҳокама қилинмагани бунинг яққол далилидир.

— Мен янги секретарь бўлганим сабабли бу масалани йиғилишда кўриш учун тайёрлашга улгуролмадим, — дейди бошланғич партия ташкилотининг секретари Солижон Тошбоев. — Бу йил уни иш планига албатта киритамиз.

Партия йиғилишларида кўпинча шаҳар партия комитети қарорларини муҳокама қилишга зўр беріляпти. Корхона учун долзарб бўлган конкрет ва актуал масалалар кун тартибига камдан-кам қўйилмоқда. Коммунистларнинг бирор ножўя иши хусусида юқори органлардан хат юборилгандагина шахсий ишлари кўриб чиқиляпти. Бу борада ҳам ташаббускорлик, ишчанлик, талабчанлик етишмаяпти.

Тўғри, завод қувончли кўрсаткичларга эришмоқда: 1986 йилнинг ўн бир ойида маҳсулот реализация қилиш, чигитни қайта ишлаш, тозаланган пахта ёғи ишлаб чиқариш, пахта ёғини қадоқлаш планлари бажарилди. Бу кўрсаткичлар бўйича йиллик планлар ҳам уддаланди.

Заводни лойиҳадаги тўла қувват билан ишлайдиган даражага олиб чиқиш вазифасини ҳал этиш биринчи навбатда коммунистларга, инженер-техник ходимларга боғлиқ. Бироқ бошланғич партия ташкилотлари уларга нисбатан талабчанликни бўшаштириб юборгани ишга халақит бераётир. Гулистон шаҳар партия комитети бошланғич ташкилот фаолиятини қайта қуришга яқиндан ёрдам бериши керак. Талабчанликни ва коммунистларнинг масъулиятини ошириш завод партия ташкилоти учун кун тартибида турган энг муҳим масаладир.

Ҳ. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

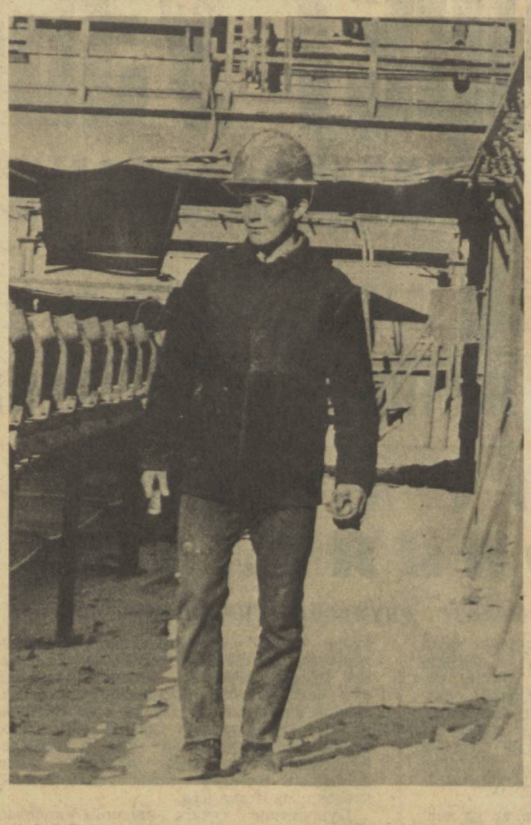

Жадаллашган усулда

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. Хўжаикон туз қазиб олиш бошқармаси меҳнат коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки йилини қувончли якунлаган эди. Бу, янги йилни дастлабки кунларданоқ жадал бошлашга имкон берди. Ана шу натижаларга ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, асбоб-ускуналардан унумли фойдаланиш туфайли эришилди.

Кўҳитанг тоғ тизмаларида топилган бу туз кони республикамизда энг йириги ҳисобланади. 1989 йилда унинг лойиҳа қуввати 500 минг тоннага етказилади. Кончилар ўз маҳсулотларини 485 адрес бўйича истеъмолчиларга жўнатмоқдалар.

Суратда: бошқарманинг майдалаш-саралаш фабрикаси созловчи-слесари Ш. Акимжонов. Бу илғор ёш мутахассис туз транспортёрларининг тўхтовсиз, бир меъёрда ишлашини таъминлаяпти.

И. Хўжаев фотоси (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

Италия Коммунистик партияси раҳбар органи ва секретариатининг аъзоси А. Окетто республика ҳаёти билан танишди. У Самарқанд, Бухоро ва Хивага борди, ана шу шаҳарлардаги архитектура ёдгорликларини ва янги қурилиш районларини кўздан кечирди.

(ЎзТАГ).

ВЕТЕРАНЛАР ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Тошкентда очилган республика протез-ортопедия маркази дастлабки беморларни қабул қилди. Усти ёпиқ йўлаклар билан ўзаро туташтирилган бинолар комплексида тўрт қаватли шифохона, ҳар куни 250 кишига хизмат қила оладиган поликлиника, ҳамма турдаги протезлар тайёрланадиган ишлаб чиқариш бинолари бор. Илмий-тадқиқот ишлари ва махсус пойабзал цехи учун ҳам шу ерда корпус қурилган.

Замонавий ускуналар билан жиҳозланган марказ Ўрта Осиёда биринчи ва мамлакатдаги тўртинчи ана шундай муассасадир. У уруш ва меҳнат ветеранларига, бошқа категориядаги инвалидларга самарали ортопедик ёрдам кўрсата олади.

(ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ХАЛҚ МАОРИФИ БЎЛИМИ:

— А. Назаровнинг материалида баён этилган фактлар текширилди. Бу масала Балиқчи район халқ маорифи бўлими кенгашида, 2-ва 42-мактабларнинг педагогика советларида кўриб чиқилди.

Жамоат жойида нотўғри хатти-ҳаракатлар қилганликлари учун 2- ва 42-мактабларнинг ўқитувчилари Д. Абдураҳмонов, А. Низомовларга қаттиқ ҳайфсан берилди. Балиқчи район халқ маорифи бўлими буйруғи билан 42-мактабнинг математика ўқитувчиси А. Низомов бошқа мактабга ишга ўтказилди.

Шунингдек, назоратни бўшаштириб юборганликлари учун 2-ўрта мактаб директори Шерматов ва 42-саккиз йиллик мактаб директори М. Султоновалар огоҳлантирилдилар.

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ БЎЛИМИ:

— Каттақўрғон районидаги Крупская номли совхозда яшовчи С. Бобомуродованинг Каттақўрғон шаҳар «Тез ёрдам» бўлими қониқарсиз ишлаётганлиги ҳақидаги хати юзасидан текшириш ўтказилди. Унда келтирилган фактлар тасдиқланди.

Каттақўрғон шаҳар касалхонаси бўйича буйруқ билан ўз вазифасига совуққонлик билан қараганлиги учун диспетчер М. Бекназаровага ҳайфсан берилиб, вазифасидан бўшатилди. Беморни ётқизиш учун чора-тадбирлар кўрмаганлиги учун фельдшер Г. Гулиевга ҳайфсан эълон қилинди.

ЖАРҚЎРҒОН РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— С. Хайруллаевнинг аризасида баён этилган фактлар текширишда тасдиқланди. Хотин-қизлар билан ишлаш масаласи А. Боймуродов номли колхоз партия комитети ва район партия комитети бюросида муҳокама этилди.

Хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни бўшаштириб юборганликлари учун колхоз партия комитети секретарига ҳисоб варақасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор, колхоз раисига виговор берилди.

Гагарин номли мактаб бошланғич комсомол ташкилоти секретарига ҳисоб варақасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор, колхоз комсомол комитети секретарига қаттиқ виговор эълон қилинди.

Район партия комитети ёшлар билан ишлашга, хотин-қизлар советлари, қизлар советлари, мактаблар, ота-оналар комитетлари фаолиятини яхшилашга эътиборни кучайтирмоқда.

РЕДАКЦИЯДАН: Жавоб юзаки ёзилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Чунки ишда жиддий хатоларга йўл қўйиб, жазо олган айбдор шахсларнинг исм-шарифлари аниқ кўрсатилмаган. Редакция Жарқўрғон район партия комитетидан тўла ва аниқ жавоб кутади.

ТОШКЕНТ ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ:

— Риштон районида яшовчи А. Ғаффоровнинг аризаси кўриб чиқилди. Инструкцияни бузганлиги ва йўловчиларга маданий хизмат кўрсатишни таъминламаганлиги учун 7-трамвай ҳайдовчиси А. Турсуновга ҳайфсан эълон қилинди ва у ойлик мукофотдан маҳрум этилди. Агар яна шундай камчиликларга йўл қўйгудек бўлса, унга нисбатан қаттиқроқ чоралар кўрилади.

Шикоят хат трамвай ҳайдовчилар ўртасида муҳокама қилинди.

• Назария масалалари

СОЦИАЛ БОШҚАРУВ: ҚАЙТА ҚУРИШ МУАММОЛАРИ

Туб бурилиш даврининг табиатини белгиловчи, мамлакатимиз социал-иқтисодий ривожланишининг жадал хусусиятини ҳаракатга келтирувчи, жамиятни такомиллаштирувчи бугунги муҳим омиллардан бири халқимизнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришини қайта қуришдир.

Социал бошқаришни қайта қуриш доирасини муттасил кенгайтириш ҳар бир совет кишисида мамлакатнинг хўжайини туйғусини кучайтиришни, жамиятнинг барча бўғинларини активлаштиришни тақозо қилади. Шунинг учун ҳам КПСС XXVII съезди социал бошқарув мутахассислар тор доирасининг имтиёзли иши бўлмаслиги керак, у реал тарзда миллион-миллион кишилар сиёсий ҳаётда актив иштирок этган тақдирдагина муваффақият билан ривожланиб бориши мумкин, деган қоидани илгари сурди. Масаланинг шу тартибда қўйилиши совет жамиятида меҳнаткашларнинг ўз-ўзини бошқарув моҳияти аниқ белгиланганлигини ифодалайди.

Социал бошқарувнинг субъекти давлат ва жамоат органлари ҳамда меҳнат коллективларидир. Бу жараёнда Коммунистик партия алоҳида ўрин тутади. **«Партия,** — дейилади КПСС Марказий Комитетининг партия XXVII съездига Сиёсий докладида, — **социалистик ўз-ўзини бошқарувни ривожлантиришнинг етакчи кучи ва асосий таянчи бўлиб майдонга чиқмоқда. У жамиятда раҳбарлик ролини бажара бориб ўзи ҳам ижтимоий-сиёсий ўз-ўзини бошқарувчи ташкилотнинг олий формасига айланган. КПСС партия ички демократиясини авж олдириб, сиёсий системанинг ҳамма бўғинларида ишлаётган коммунистларнинг активлигини ошириб, халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувини чуқурлаштириш, омманинг, ҳар бир кишининг мамлакат ишларидаги иштирокини кенгайтириш жараёнини тўғри йўналтириб туради».**

Социал бошқарувнинг объекти, яъни у таъсир қиладиган, ўзгартирадиган, ривожлантирадиган соҳа бутун ижтимоий ҳаётимиздир. Шунинг учун ҳам улар бир бутун социалистик жамият кўламида унинг иқтисодий, социал, сиёсий, маънавий муносабатларни бошқариш кўринишларида юзага чиқади.

Социал бошқарув мақсади — ижтимоий зарурат эҳтиёжларини илмий асослаб беришдир. Унда пировард мақсад — коммунизм ва унга олиб борувчи вазифалар ифодаланади. Партиямиз анъанасига кўра бундай принципиал аҳамиятга эга бўлган, мураккаб масалалар унинг Программасида асосланган.

Социал бошқарув принциплари жамиятнинг ривожланиш қонунларини англаб етиш натижасида шаклланган, тажрибада синовлардан ўтган нормалар, қоидалардан иборат. Бу — принциплар социал билишнинг бошланиши эмас, балки пировард натижасидир. Социал бошқарув принципларини амалга оширишдаги хато ва камчиликлар жамият тараққиётига таъсир этади. 70- ва 80-йилларнинг биринчи ярмида вужудга келган турғунлик бунинг далилидир.

Илмийлик, партиявийлик, ишчилар синфи раҳбарлиги, ишчи ва деҳқонлар иттифоқини мустаҳкамлаш, миллий ва интернационал манфаатлар билан шахс, коллектив ва жамият манфаатларини уйғунлаштириш, демократизм ва халқ оммасига таяниш — социал бошқарувнинг асосий принциплари бўлиб, ижтимоий идеалларга, социал адолатга асосланган юксак ахлоқий, сиёсий, ҳуқуқий нормалар ва қоидаларни, тенгликни, маънавий-сиёсий бирликни тақозо этади.

Социал бошқарувни амалга оширишнинг ташкилий принциплари эса ўз ичига демократик централизм, коллектив ва якка раҳбарликнинг уйғунлашуви, шахсий масъулият, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, ҳисобот ва назорат, давлат ва жамоат ташкилотлари функцияларини бир-бири билан уйғунлаштириш, қонунчилик, ошкоралик, территориал-маъмурий бошқариш каби қатор омиллардан иборат.

Социал бошқарувнинг методлари муайян мақсадга эришиш ёки муайян вазифани бажариш жараёнида қўлланиладиган усуллардир. Социал бошқариш методлари ҳам турлича. Маъмурий методлар, иқтисодий методлар, ахлоқий таъсир кўрсатиш методлари, ҳуқуқий тартиб ўрнатиш методлари шулар жумласига киради.

Бошқарувнинг принцип **ва методларидан ўринли, оқилона ва моҳирона фойдаланиш социал бошқарув санъатидир.** Мана шу санъат туфайли социал бошқарув самарадорлиги, таъсирчанлиги вужудга келади.

Масалан, **социал бошқарувнинг партиявий принципини олиб кўрайлик.** Бу принцип социал бошқарувда партия раҳбарлигини ифодалайди. Лекин у қанчалик муҳим ва муқаддас бўлмасин, уни бошқа принциплар эвазига, хусусан, давлат ва жамоат органларининг бошқарувини камситиш ҳисобида амалга ошириб бўлмайди. Акс ҳолда, КПСС XXVII съезди ҳужжатларида кўрсатилганидек, бошқарув органлари функцияларида тартиб йўқолади, бир-бирини такрорлаш, хўжасизлик ва масъулиятсизлик пайдо бўлади.

Худди шунингдек, социал бошқариш методларидан ҳам ўринли ва оқилона фойдаланиш зарур. Масалан, ғоявий-сиёсий, ахлоқий-тарбиявий методлар ўрнига фақат маъмурий таъсир кўрсатиш методларидан фойдаланилса, яъни «соф» мажбурлаш методидан фойдаланилса, у, одамларда чўчиш, ҳайиқиш каби салбий хислатларни уйғотади. Қўрқиш эса ўз навбатида фикрлашнигина эмас, иродани ҳам кишанлайди. Қўрқоқлик мустақил фикрлаш, баҳолаш, қарор қабул қилиш ва уни амалга оширишда зарур бўлган шижоат ва жасоратга шикаст етказиб, ҳаётий актив позицияни бўшаштиради. Бу эса сиёсий бефарқлик ва лоқайдликни вужудга келтиради.

КПСС XXVII съезди ишлаб чиққан жадаллаштириш ва қайта қуриш тадбирларини амалга ошириш коммунистик эътиқодли, сиёсий ва ҳуқуқий жиҳатдан маданиятли, масъулиятни чуқур ҳис этадиган, ахлоқий етук, жасур ва қатъиятли кишилар ишидир.

Социал бошқарувда рўй берган камчилик ва иллатларнинг ўтмиш қаърида қолиб кетиши учун воқеаларга объектив баҳо бериб, реал хулосалар чиқариш учун кишилар онгини бузадиган, ирода ва фаолиятини майиб қиладиган ёлғон ва чала ҳақиқатлардан воз кечиш, ҳамма нарсани ўз номи билан аташ, бор гапни рўйирост айтиш зарур. Бу халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувини ҳаракатга келтирувчи шартлардан биридир. Бу активлик барометри кенг жамоатчилик фикрида ўз аксини топади. Шунинг учун ҳам партия жамоатчилик фикрини «сезгир барометр» деб атайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми муҳокама қилган масалалар маънавий-сиёсий ҳаётимизда алоҳида аҳамият касб этмоқда. Унда социал бошқарувни қайта қуриш жараёни мураккаб ва зиддиятли эканлиги, у нотекис амалга оширилаётганлиги, бу муҳим тадбирни юзага чиқариш турли социал-психологик ва ташкилий ғовларга дуч келаётганлиги, худбинлик манфаатларини кўзлаб, умрини ўтаб бўлган усулларни сақлаб қолишга уринаётган кимсаларнинг қаршилигига учраётганлиги таъкидланди.

Социал бошқарувни қайта қуриш социал-психологик ва ташкилий ғовларни бартараф қилиш, ижобий омилларни сақлаб қолиш, янгиликларни матонат билан ўрганишни тақозо қилади.

Пленум маънавий-сиёсий ҳаётимизда синфийлик ва партиявийлик мавқеи бўшашиб кетганлигини, ижтимоий фанлар амалиётнинг конкрет эҳтиёжларига кенг ва чуқур ёндашмаётганини, олимлар сиёсий ҳаётда юз бераётган ўзгаришларга сезгирлик билан жавоб қайтармаётганлигини, идеологик ишларни қайта қуриш турмуш талабларидан орқада қолаётганлигини, ўтмишни идеаллаштириш, ҳозирги ҳолатни бўяб кўрсатиш каби иллатларга қатъиятлик билан етарли кураш олиб борилмаётганлигини ҳаққоний кўрсатди.

Биз социал бошқарувни қайта қуришни реал демократиядан кенг ва самарали фойдаланиш вазиятида амалга оширишимиз зарур. Бунда ошкоралик алоҳида аҳамият касб этади. **«Биз,** — деган эди В. И. Ленин, — **ҳукуматнинг доимо ўз мамлакати, жамоатчилиги фикри назорати остида бўлишини хоҳлаймиз».**

Ошкоралик — танқид ва ўз-ўзини танқид мақсад эмас, балки мақсадга эришиш воситаси, ҳаётий фаолиятимиз нормаси бўлмоғи лозим. Бизга ҳамма нарсани вайрон қиладиган, инсон юрагини нишонга оладиган кўр-кўрона, метафизик, нигилистик танқид эмас, балки ўринли, асосланган, ҳаётбахш танқид керак. Бизга хўжа кўрсин учун ўзини бўлар-бўлмас савалайверадиган танқид эмас, балки шахсий хато ва камчиликлардан қутқарадиган, самимий, самарали ўз-ўзини танқид керак. Социал бошқаришни қайта қуришнинг илмий, сиёсий, ҳуқуқий неъматлари ана шуларни талаб қилади. Булар тузумимиз барқарорлигининг, турмуш тарзимиз адолатининг, цивилизациямиз имтиёзининг кучидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми социал бошқарувнинг сиёсати, илми ва санъати сифатидагина эмас, балки ахлоқи сифатида ҳам муҳим аҳамиятга эга, чунки у ишлаб чиққан сиёсатда ахлоқнинг сиёсийлиги, сиёсатнинг ахлоқийлиги мужассамлашган.

Партиямиз ишлаб чиққан ҳар бир масала: планлаштириш, ишлаб чиқаришни ташкил этиш, алмашув ва эҳтиёжларни қондириш, ҳисобот ва назорат, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш айни бир вақтда ахлоқ доирасидаги масалалар ҳамдир. Чунки булар гуманизм, социал адолат, шахс, коллектив ва жамият муносабатлари, интизом ва масъулият, ахлоқий-психологик муҳит билан узвий боғлиқ бўлган масалалардир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети социал бошқарувдаги худбинликнинг уч кўринишига нафрат тиғини буриб жуда тўғри иш қилди. Улардан бири — ўз-ўзини кўрсатишнинг разил шакли амалпарастлик, иккинчиси — коллектив манфаатига путур етказувчи тўрачилик, учинчиси — жамият манфаатига зид бўлган порахўрлик, қариндош-уруғчилик, юртдошлик, ошна-оғайнигарчилик, қўшиб ёзиш ва ҳоказолар.

Совет ҳокимиятининг дастлабки кезлариdaёқ В. И. Ленин саводсиз одам сиёсатдан узоқда туради, деган эди. Эндиликда саводсизлик тугатилган. Лекин афсуски, маълумотли кишилар орасида ҳам ҳалигача сиёсий савод етишмаслиги, лоқайдлик мавжуд. Уларнинг хавфи саводсизликдан кам эмас. Демак собитқадам ғоявий-тарбиявий ишларни кучайтириш социал бошқарувни соғломлаштириш ва қайта қуришнинг муҳим омилидир. Бу ишлар илмий дунёқарашни шакллантириш, меҳнат тарбиясини кучайтириш, сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий маданиятни камол топтириш, атеистик тарбияни авж олдириш, ватанпарварлик ва интернационал онгни қарор топтириш, социалистик турмуш тарзимизга ёт бўлган иллатларга ва буржуа идеологиясига қарши кескин кураш олиб бориш, табиатни муҳофаза қилиш, жисмоний ва эстетик тарбияни авж олдиришни тақозо қилади. Бу ишларни республикамизда рўёбга чиқариш тадбирларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленуми ишлаб чиқди.

В. И. Ленин идеолог билан раҳбар моҳияти айнан бир хил деб уқтирган эди. Шунинг учун ҳам биз раҳбар деганда идеологни, идеолог деганда раҳбарни тушунамиз. Раҳбарлар ва идеологлар фаолиятининг моҳияти социализм идеалларини тарғиб қилиш ва амалга оширишни талаб қилишдир. Социал бошқариш ва социал тарбия диалектикаси ҳам худди шу мазмунга эга.

Социал тарбия деганда биз кишиларимиз ғоявий-сиёсий бирлигини сақлаб турувчи, мамлакатнинг социал-иқтисодий жадал ривожини таъминловчи онг ва ирода типологиясини шакллантирувчи маънавий фаолиятни тушунсак, социал бошқарув деганда қўйилган мақсадлар йўлида рўёбга чиқадиган сиёсий-ташкилий ишларни тушунамиз.

Бинобарин, бошқариш ва тарбия бирлиги назария ва амалиёт бирлигини таъминловчи ягона меҳнатнинг икки томонидир. Бу қоидадан келиб чиқадиган хулоса шуки, социал бошқарув жараёнларида сиёсий ходимлар қанчалик масъулиятли бўлсалар, идеология ходимлари ҳам социал бошқарув ишларида шунчалик масъулиятлидирлар. КПСС XXVII съезди томонидан илгари сурилган инсон омили масаласи тарихни материалистик тушунишга, халқнинг жонли ижодкорлигига асосланади. Совет халқи буюк сифат бирлигига эга. Лекин бу сифат бирлигининг самарадорлиги кишиларимизнинг онги, иродаси, қобилияти ва малакасига боғлиқ. Инсон омилини бош масала деб билиб иш тутмай туриб социал бошқарувни қайта қуриб ва такомиллаштириб бўлмайди.

Жамоатчилик фикри бебаҳо омилдир. У социал тафаккур маҳсули бўлиб, объектив баҳолаш, маъноли маслаҳат бериш, қатъий назорат ўрнатиш, тартибга чақириш, оператив ва ошкора хабардор қилиш функцияларини бажаради.

Мустаҳкам тартиб ва онгли интизом ўрнатишда, ичкиликбозлик ва алкоголизмни тугатишда, меҳнатсиз даромадларнинг ҳар қандай шаклларига, қуруқ сафсатабозликлар ва анонимкачиларга қарши курашни авж олдиришда жамоатчилик фикри алоҳида аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам В. И. Ленин: **«Бизга тўла ва ҳаққоний хабар керак. Ҳаққонийлик ҳеч кимга боғлиқ бўлмаган ҳолда хизмат қилиши керак»,** — деган эди. Чала ёки ярим ҳақиқатнинг зарари ёлғондан ҳам ёмон. Халқ воқеаларни бўяб кўрсатишни, бўрттириб ёки камситиб кўрсатишни ёқтирмайди. Бу принципга мунофиқлик қилганлар халқ назаридан қолади. Бинобарин, халқ ишончи раҳбарларга берилган юксак баҳо, ишончсизлик эса олий жазодир.

Социал бошқарув ишларига барча меҳнаткашларни жалб этиш учун социалистик демократияни ривожлантириш, социал адолат принципини алоҳида қатъият билан таъминлаш катта аҳамиятга эга.

Ҳ. ПУЛАТОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. И. РИЖКОВнинг

ТАСС МУХБИРИ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБЛАРИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Жавоб. Совет Иттифоқи ихтиёрида бир неча типдаги учирувчи ракеталар бор, бинобарин, биз жуда хилма-хил космик аппаратларни орбитага чиқариб қўя оламиз. Мутахассисларнинг фикрича, «протон» типидаги ракеталар бу жиҳатдан энг истиқболли ҳисобланади. СССРда улардан кенг фойдаланилмоқда ва улар ғоят пухта ва ишлатилиши жиҳатдан универсал ракеталар эканлиги аниқланган. «Протон»лар анчагина хизмат қилди, масалан, «Венера», «Марс» ва «Вега» типидаги планеталараро автомат станцияларни, «Экран», «Радуга» ва «Горизонт» туркумидаги алоқа йўлдошларини, шунингдек, бошқариладиган янги совет орбитал «Мир» станциясини учириб берди.

Биз космик аппаратларни учириш учун бошқа типларга мансуб ракеталардан, жумладан, уч босқичли «Союз» ракетасидан ҳамда аппаратлар қайтариб тушириладиган контейнер билан таъминланган бир босқичли чоғроқ «Вертикаль» ракетасидан фойдаланишимиз мумкин. Мана шу учирувчи ракеталар ҳам космик фаолиятимиз практикасида ўзининг яхши хусусиятларини кўрсатди.

Совет йўлдошларига ва космик станцияларига чет эл приборларини ўрнатиш ҳақида ҳам гапириш мумкин. «Мир» космик станцияси бу соҳада кенг имкониятлар очади. Янги совет станцияси олтита туташтирувчи узел билан таъминланганлиги маълум. Бунинг маъноси шуки, яқин келажакда унга ҳар бирининг оғирлиги 21 тонна келадиган бештагача орбитал модулни туташтириш мумкин бўлади. Улар орбитадаги ўзига хос ихтисослаштирилган илмий лабораториялар ёки ишлаб чиқариш цехлари бўлиб қолади.

Савол: Бу ўринда Совет Иттифоқи чет эл космик аппаратларини учириши коммерция шартларида амалга оширилиши назарда тутилади. Шу муносабат билан чет элларда гўё Совет Иттифоқи Ғарб мамлакатларининг космик программаларида рўй берган маълум қийинчиликлардан ўзининг ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланиб қолишга, сирасини айтганда, шу қийинчиликлар эвазига пул ишлаб олишга интилмоқда, деган даъволар айтилмоқда. Айрим кимсалар ҳатто Совет Иттифоқи чет эл космик аппаратларини учиришдан фойдаланиб, ғарб технологиясининг сирларини билиб олишни ниқоблашни кўзламоқда, чет элдан СССР территориясига келтирилган йўлдош гўё умуман ўз эгасига тегишли бўлмай қолади, деган гапни айтишгача ҳам бориб етмоқдалар. Бу хусусда нима дея оласиз?

Жавоб. Бировларнинг хатолари ва муваффақиятсизликлари эвазига бойлик орттириш бизга ётдир. Чет эл космик объектларини совет учирувчи ракеталари ёрдамида учириб бериш тўғрисидаги таклифимиз космосни ўзлаштириш ишини олға силжитиш ва шу мақсадда ўзининг юксак сифатлари ва пишиқ-пухталигини неча марталаб намойиш этган совет ракета-космик техникасидан самарали фойдаланишга интилиш муддаосини кўзлайди.

Ўз-ўзидан равшанки, Совет Иттифоқи космик техника ва хизматларнинг халқаро бозорига чиқар экан, шу бозорнинг қонунларини эътиборга олмай қололмайди. Биз муайян даромад олишни кўзда тутишимиз табиий, шу билан бирга учириш шартлари биз учун ҳам, буюртмачи учун ҳам ўзаро манфаатли бўлишига интиламиз. Космик аппаратларни орбитага чиқаришда Совет Иттифоқи ривожланаётган мамлакатлар учун каттагина имтиёзлар беришга тайёр. Совет молия ташкилотлари фойдали юкни страхование қилишни ҳам ўз зиммасига олиши мумкин.

Бизнинг чет эл техникасига гўё қарамлигимиз тўғрисидаги даъволарга келганда, (СССРга технология экспорт қилиш хусусидаги тақиқни шу даъволар ёрдамида асослашга уринмоқдалар), шуни дадил айта оламанки, бу соҳада ғанимларимиз ўз истакларини ҳақиқат, деб билишга очиқдан-очиқ интилмоқдалар. Совет олимлари билан конструкторлари энг илғор техникани, ҳеч бўлмаганда чет эллардаги энг яхши намуналардан қолишмайдиган техникани яратишга қодир эканликларига ва яратаётганликларига жаҳон аҳли неча марталаб ишонч ҳосил қила олди.

Боя айтганимдек, чет эл аппаратларини учириш пайтида биз ўзаро ишонч асосида коммерция шартномаларини тузамиз. Совет давлат органлари буюртмачиларнинг космик аппаратлари СССР территориясида бўлган вақтда — уларнинг чегарадан ўтган пайтдан тортиб то учирилгунга қадар шу аппаратларнинг сақланишига зарур кафолат беришларини расмий равишда айта оламан. Башарти, буюртмачига қулай бўлса, биз учиришга мўлжалланган аппаратни божхона кўригидан халос қилишга ва унинг СССР территорияси бўйлаб пломбаланган контейнерда ташилиши ва космодромга элтиб қўйилишига ижозат беришга тайёрмиз. Чет эл мутахассислари ўз космик аппаратига ҳамроҳлик қилишлари, уни ташиш ва учирувчи ракетага ўрнатиш пайтида ҳозир бўлишлари мумкин. Буюртмачининг вакиллари тегишли космодромга бориш имкониятига эга бўлишлари ўз-ўзидан равшан. Қисқаси биз ўз аппаратларини совет учирувчи ракетасида учириш хусусида биз билан шартнома тузадиган буюртмачининг манфаатлари молиявий жиҳатдан ҳам, унинг технологик ёки бошқа сирларини сақлаш нуқтаи назаридан ҳам зиён кўрмаслиги лозимлигига асосланамиз.

Сўзимнинг охирида биз ҳамма учун очиқ ва бемалол бўлган, ҳеч қандай камситишга йўл қўймайдиган ва халқларга аниқ-равшан фойда келтирадиган ҳамкорлик тарафдори эканимизни яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман. Биз бу ҳамкорлик инсониятга осойишта учинчи минг йиллик йўлини очиб бериши ва космосни тинч ўзлаштиришнинг йирик қўшма лойиҳалари, барча давлатларнинг бирлашган кучғайратлари туфайли эришилган буюк кашфиётлар бу йўлдаги босқичлар бўлиб қолиши тарафдоримиз.

Собиржон СИДДИҚОВ

Сирдарё область, Оқ олтин районидаги «Оқ олтин» агросаноат ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Собиржон Сиддиқов 1987 йил 4 январь куни 57 ёшида тўсатдан вафот этди.

Республика қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг истеъдодли ташкилотчиси оламдан ўтди.

С. Сиддиқов 1930 йилда Андижон область, Чинобод районидаги Хўжаобод қишлоғида туғилди. 1950 йилда Тошкент қишлоқ хўжалик техникумини тамомлаганидан кейин Чинобод район қишлоқ хўжалиги бўлимида бош агроном бўлиб ишлади, Совет Армияси сафида хизмат қилди. 1953—1958 йилларда Андижон областидаги Чинобод МТСида катта агроном, партия комитетининг секретари бўлиб ишлади. 1958 йилда Чинобод районидаги В. В. Куйбишев номли колхоз партия комитетининг секретари, 1959 йилда эса шу хўжаликнинг раиси этиб сайланди. 1962—1963 йилларда Андижон область, Балиқчи районидаги «Ўзбекистон» колхозининг бош агрономи бўлиб ишлади. 1963 йилда Мирзачўлга ишлашга юборилади. «Пахтакор» совхози бўлимининг бошқарувчиси, 18-совхознинг директори, «Фарғона» совхоз-техникумининг директори бўлди, 1982 йилдан то умрининг охиригача Сирдарё область, Оқ олтин районидаги «Оқ олтин» агросаноат ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори бўлиб ишлади.

С. Сиддиқов республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшди, ўзини тажрибали ташкилотчи ва мураббий сифатида кўрсатди. У ўзининг чуқур принципиаллиги, камтарлиги ва меҳрибонлиги билан ажралиб турарди. Ана шу фазилатлар туфайли у ўзи билан бирга ишлаган ҳамма кишиларнинг самимий ҳурматига сазовор бўлди.

КПСС аъзоси С. Сиддиқов катта жамоатчилик ишларини олиб борди. У Ўзбекистон Компартияси Сирдарё область комитетининг аъзоси, халқ депутатлари область Советининг депутати этиб сайланди.

Коммунистик партия билан Совет давлати олдидаги катта хизматлари учун С. Сиддиқовга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони юксак унвони берилди, у Ленин ордени, Октябрь Революцияси, «Ҳурмат Белгиси» орденлари ва медаль билан мукофотланган эди.

Республика қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг истеъдодли ташкилотчиси, Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди Собиржон Сиддиқовнинг порлоқ хотираси қалбларимизда мангу сақланади.

И. Б. Усмонхўжаев, Р. Ҳ. Абдуллаева, Т. А. Алимов, В. П. Анишчев, В. А. Антонов, В. А. Головин, П. В. Догонкин, А. С. Икромов, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. Н. Лобко, Р. Н. Нишонов, В. И. Огарок, Н. И. Попов, К. Саликов, Ҳ. Алимова, И. Ҳ. Жўрабеков, Б. Ф. Сатин, В. А. Хайдуров, А. Ф. Клепиков, Б. Алламуродов, И. Қўчқоров, П. Йўлдошев, А. Шокиров, Ҳ. Пирматов.

дунё воқеалари

«Афғонистонда миллий яраш тўғрисида»ги Декларация тасдиқланди

КОБУЛ, 4 январь. (ТАСС). Учинчи январь куни бу ерда АДР Революцион Кенгашининг мажлиси бўлди, унда «Афғонистонда миллий яраш тўғрисида»ги Декларация муҳокама қилиниб, тасдиқланди. Шу йил 15 январдан бошлаб, деб таъкидланади ҳужжатда, АДРнинг тегишли ваколатли органларига: ҳамма турдаги қуроллардан ўт очиш бас қилинсин, жанговар ҳаракатлар тўхтатиб қўйилсин; қўшинлар доимий турадиган пунктларига қайтарилсин ва тинч вақт тартиб-қоидасига ўтилсин; агар душман тинч аҳолига хавф солмайдиган бўлса, унга тўплардан ва самолётлардан зарба бериш тўхтатилсин; Қуролли Кучлар давлат чегарасини, давлат ва ҳарбий объектларни қўриқлаш, бошқа фақат мудофаа ва иқтисодий вазифаларни бажариш билан чеклансин, деган кўрсатмалар берилади.

Агар душман томон ҳам шундай қилган тақдирда, бизнинг томонимиздан эълон қилинган яраш аҳди 1987 йилнинг 15 июлигача давом этади, дейилади сўнгра Декларацияда. Иккала томон шу аҳдга риоя этган тақдирда яраш аҳди давом эттирилиши мумкин.

Бизнинг сулҳпарварлик тадбирларимизга жавобан шаҳарлар, қишлоқлар, корхоналар, ҳарбий қисмлар ва ҳаво транспортини ҳар қандай турдаги қуролдан ўққа тутиш тўхтатилишини, АДР территориясига қурол-яроғ ва ўқ-дори келтириб жойлаштириш, йўлларга миналар қўйиш, террорчилик ва қўпорувчилик ҳаракатлари тўхтатилишини кутамиз.

Биз чин кўнгилдан шундай таклифларни қилаяпмиз, деб таъкидланади Декларацияда. Биз ҳамжиҳатликка, музокараларга, муросага ва ҳатто ён беришларга ҳам тайёрмиз. Аммо бизнинг сабот-матонатимизни ҳеч ким заифлик аломати, деб билмасин.

Сўнгра Декларацияда жойларда миллий яраш юзасидан тузиладиган фавқулодда комиссияларнинг ваколатлари ва состави белгилаб берилган. Афғонистондаги миллий яраш билан шуғулланувчи Олий фавқулодда комиссия Олий орган, деб эълон қилинади. Комиссияларга Миллий Ватан фронтининг раҳбарлари, қабилаларнинг бошлиқлари, руҳонийлар, айрим ҳолларда қуролли бўлинмаларнинг раҳбарлари киритилади.

Миллий ярашга эришилиб, қишлоқ, волость, уезд ёки вилоятлар «тинчлик зонаси» деб эълон қилинган тақдирда, дейилади Декларацияда, АДР Революцион Кенгаши билан ҳукумати шу зоналарнинг аҳолисини конкрет давлат имтиёзлари билан таъминлайдилар, жумладан, уларга маҳаллий ҳокимият ва бошқарув органларини демократик асосда ташкил қилиш ҳуқуқини берадилар. Музокараларга келадиган тўдалар ва гуруҳларнинг бошлиқларига уларнинг хавфсизлиги ва эсономон орқага қайтиб боришларига кафолат берилади. Халқ ҳокимияти билан актив курашни тўхтатган уездлар, волостлар, қишлоқларнинг аҳолиси ўз қариндош-уруғларини бориб кўриш, диний маросимларда қатнашиш мақсадида ёки Апрель революциясининг мақсадлари ва вазифаларини билиш истагида бутун АДР территорияси бўйлаб бемалол юриши мумкин. Буни хоҳлаган кишилар АХДП Марказий Комитетига, Революцион Кенгашга, Министрлар Кенгашига, барча партия, давлат ва жамоат органларига мурожаат қилишлари мумкин, улар ҳамма жойда бажонидил кутиб олинади.

АДР Революцион Кенгаши Умуммиллий сулҳ ва иноқликка астойдил интилиш белгиси сифатида революцион халққа қарши душманлик ҳаракатлари қилишдан воз кечаётган кишилар қамоқхоналардан бўшатиб юборилишини махсус фармон билан эълон қилади.

АДР Революцион Кенгаши расмий равишда тасдиқлайдики, тақдир тақозоси билан Афғонистон душманлари тарафига ўтиб қолган ёки алданиш натижасида мамлакатдан кетиб қолган, аммо ўзининг ватанпарварлик бурчини англаб қуролни ташлаган Афғонистон барча гражданларининг айбини Ватан кечиради. Халқ уларни тўла-тўкис авф этди. Уларга эътибор ва хайрихоҳлик кўрсатилади.

АДР Революцион Кенгаши тантанали равишда эълон қиладики, халқ ҳокимияти миллий бирлик ҳукуматини тузишга ҳатто унга кенг сиёсий кучларни жалб этиб, коалицион характер бахш этишгача интилаверади. Халқ ҳокимияти АДРнинг ички ишларига ташқаридан аралашмаслик ва келгусида бундай аралашувни қайтадан бошламаслик кафолати берилган тақдирда совет қўшинларининг чекланган қисмлари Ватанига қайтиши учун қулай шароит яратишга кўмаклашади.

Шу куни Афғонистондаги Миллий яраш олий фавқулодда комиссиясининг мажлиси бўлди, мажлисда жамоатчилик, руҳонийлар ва зиёлилар кенг табақаларининг намояндалари қатнашдилар. АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари Нажиб комиссия мажлисида нутқ сўзлади.

ЖИДДИЙ СОЦИАЛ КУЛФАТ

● АНҚАРА

Туркиянинг Самсун шаҳри университетининг медицина факультетида буйраги олиб ташланган 76 яшар Жафар Оқин беихтиёр клиника маъмуриятининг гаровига айланди. Ундан 204 минг лир тўлашни талаб қилиб, уйига қўйиб юборишмаяпти. Бу давлат хизматчисининг уч ойлик маошига тенг келадиган маблағдир. «Миллиёт» газетасининг ёзишича, бунча пулни тушида ҳам кўрмаган Оқин «наҳотки умримнинг қолган қисмини касалхонада ўтказсам» деб сўрамоқда.

Соғлиқни сақлаш проблемаси ҳозир Туркиядаги энг жиддий социал кулфатлардан биридир. Мамлакатда пул тез қадрсизланаётган шароитда даволаш қиймати бир неча баравар ошди. Кўп аҳоли пунктларида, айниқса қишлоқ жойларда дастлабки медицина ёрдами кўрсатадиган пунктлар ҳам йўқ, мутахассислар етишмаяпти. (ТАСС).

● *«Ёшлик» журналига бир назар*

„ҲАЁТ НУРИ БИЛАН БЕР ЖИЛО..."

Ёшлар — келажагимиз. Келажагимиз замини мустаҳкам бўлсин учун ҳамма яхши нарсалар, қўша-қўша газета-журналлар, нашриётлар улар хизматида. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзининг органи ойлик адабий-бадиий, ижтимоий-сиёсий «Ёшлик» журнали ҳам худди шу мақсадларни кўзлаб таъсис этилган. Бунга эса ҳали унча кўп вақт бўлганича йўқ. Ана шу қисқа давр ичида журнал юз минглаб ихлосмандларини ўз атрофига жипслаштириб улгурди. Неча ўнлаб ёш талантларни адабиёт даргоҳига етаклаб келди. Шунинг ўзи «Ёшлик» журнали партия, халқ ва давр томонидан қўйилган масъулиятли вазифаларни бажаришга актив киришганлигидан далолат беради.

* * *

Айниқса, сўнгги йилларда журналнинг қиёфаси, мазмуни, савияси яна ҳам кўтарилиб бораётганлигини қайд этмоқ лозим. Бунда, албатта, А. Мухтор, С. Аҳмад, О. Ёқубов, Ў. Умарбеков, Э. Воҳидов, А. Орипов, Ҳ. Худойбердиева, Ў. Ҳошимов, М. Мансуров, Т. Малик сингари адибларнинг асарлари журналга салмоқ бағишлаётганлигини қайд этмоқ керак. Бироқ, шундай бўлса ҳам журнал муаллифлари силсиласида ёш ижодкорларнинг кўпчиликни ташкил этиши кишини қувонтиради. Биргина шу йилнинг ўзида юзга яқин ҳикоя, ўнлаб қиссаларнинг чоп этилиши ёшларнинг наср соҳасидаги дадил қадамларини кўриш имкониятини берди. Тўғри, уларнинг ҳаммасини ҳам сифат жиҳатидан бирдек юқори, давр талаби даражасида деб айтолмаймиз. Аммо, шундай бўлса ҳам ёшларимизнинг кўпгина ҳикоя ва қиссалари адабиётимиз келажаги равнақига яна бир бор ишонч уйғотади.

Айниқса уларнинг бу борадаги изланишларида ўзгача бир беғубор ва тиниқ оҳанглар мавжудлиги янги истеъдодларнинг туғилаётганлигига гувоҳлик беради. Шу маънода биз ёш ёзувчи Абулқосим Мамарасуловнинг «Барлос қишлоғининг зумрад тонглари» туркумидаги айрим ҳикояларини тилга олишни истардик. Унинг «Севишганлар» номли ҳикоясидаги ғаройиб йигит Сайдон ва Норхол «муҳаббатлари» тасвири орқали Барлос қишлоғи кишиларига хос ажойиб фазилатлар умумлаштирилади. Унинг «Жарима», «Исматнинг қисмати» каби ҳикояларидаги қаҳрамонлар ҳам оддий, содда ва айёр, энг муҳими, беғубор кишилар.

Бу жиҳатдан «Жарима»даги аёл Банот образи ҳаётимизда кўплаб учраб турадиган лоқайд, муросасоз кишилар образига қарама-қарши қўйилади. У ҳақиқатсевар ва адолатпарвар. Шунинг учун ўз қишлоғига сиғмайди. Уни кўпчилик — яъни муросасозлар, «мен сенга, сен менга тегма» қабилида яшовчи кишилар ёқтиришмайди. Шундай бўлса ҳам у ўзлигини йўқотмайди, адолат учун курашдан қайтмайди. Энг катта фожиа шундаки, ҳатто уни ўз акаси ҳам тўйига айтмайди. Банот эса яна курашга киради. Акасини ҳам, Самат ва Маматларни ҳам фош этади. Бироқ, у тўғри бўламан деб тўқмоқ еяверади. Пировардида беозор, аммо дили яраланган бир инсонга айланиб қолади.

Абулқосим ҳикояларида жузъий нуқсонлар ҳам йўқ эмас. Бироқ, унда қаҳрамонлар характерини яратишда, тасвир услубида қандайдир янгича изланишлар кўзга ташланадики, бу ўқувчиларда ёш ёзувчига бўлган умид ва ишончни оширади. Худди шундай умид Н. Райимованинг «Расмдаги қуёш», Н. Норқобиловнинг «Йигитлар». О. Отахоновнинг «Настарин гуллари», С. Ўнаров нинг «Қиш кунларининг бирида», Б. Каримовнинг «Бир тақдир нақли» каби ҳикояларини ўқиганда ҳам пайдо бўлади.

Хусусан, Ҳ. Дўстмуҳаммедовнинг «Ёмғир томчилари» туркумидаги бир қатор ҳикояларида ёшлар ижодига хос ана шундай ютуқ ва нуқсонлар кўзга яққолроқ ташланади. Унинг ҳикояларида қаҳрамон тақдирига аралашмаслик, холис туриб тасвирлаш усули етакчилик қилади. Бу ҳол эса ўқувчини кўпроқ мустақил фикрлашга, хулосани ўзи чиқаришга етаклайди. Аммо бунинг бошқа томони ҳам йўқ эмас. Хусусан, тасвирдаги бундай усул фикр ноаниқлигини келтириб чиқаради. Унинг «Оқ либос» ҳикояси бунга мисол бўлади. Ҳикоя тарихий мавзуда бўлишига қарамай, унда на замон, на макон аниқ маълум. Одамларнинг ушбу воқеаларга муносабати сезилмайди. «Қодир бобо» ҳикоясида автор психологик таҳлил йўлини тутса ҳам қаҳрамон фаолиятидаги руҳий ҳолат асар охиригача етиб бормайди. Шунингдек, унинг «Алам», «Ойнинг охирги куни», «Соф» каби ҳикояларида ҳам ибратомуз ўринлар бор бўлса-да, аслида асардан кузатилган мақсад, қаҳрамонлар характери моҳияти етарли очилмайди.

Ўрни келганда шуни қайд этиш керакки, ёшлар орасида сочма, нақл жанрларидан ҳам унумли фойдаланишга интилиш кишини қувонтиради. Шу жиҳатдан, Ҳ. Турсуновнинг «Кенгашли тўй тарқамас...» нақли ҳамда С. Назарованинг «Дугонамга мактуб» каби сочмалари эътиборлидир. Уларда ҳаётдаги, одамлардаги энг яхши инсоний фазилатларга урғу бериш орқали ёшларни яхшилик руҳида тарбиялашга чорланади.

Бироқ, айрим ҳикояларда қуруқ баёнчиликка берилиш орқасида асар моҳияти, бадиий тилга эътибор берилмайди. Жумладан, А. Дилмуродовнинг «Ларза» ҳикоясида, Х. Дўстмуҳаммедовнинг ҳикояларида ҳам кўпгина ноаниқ: архаик сўзлардан ташқари жумлалардаги чўзиқликлар фикр ғализлигига олиб келади. Айрим ҳикояларда мавзу эскилиги, фикр ва мақсаднинг аниқ эмаслиги туфайли муҳаббат, оила ҳақида ҳаммага маълум гаплар такрорланади. Ижтимоий маънодаги давр олдида турган сиёсий ҳаётий проблемаларни, атеистик мавзуларни ёритиш анча суст.

Бундай нуқсонлар қиссаларда бир қадар барҳам топганлигини кўриш мумкин. Бу жиҳатдан М. Абдураимовнинг қурувчилар ҳаётидан олиб ёзилган «Юлдузларда одам бор» номли қиссаси эътиборни тортади. Унда икки қўшни мисолида адолат, виждон ва поклик каби ноёб туйғулар билан ичиқоралик, иғвогарлик ва ғаразгўйлик оқибатлари қарама-қарши қўйилади. Адолат учун кураш нақадар оғир ва мураккаб бўлмасин, унинг ғолиб келишига ишора қилинади.

Қиссанавислар орасида ёш адиб Н. Эшонқуловнинг «Уруш одамлари» номли асари диққатга сазовор, деб ўйлаймиз. Унда автор ўз қишлоғи кишиларининг уруш давридаги машаққатли ва оғир ҳаёт йўлини кўрсатиш орқали янги урушларга, ҳар қандай қирғин-баротларга лаънатлар ўқийди. Ўқувчида ҳам худди шундай кайфиятни қўзғатади. Айниқса, Анзират ва Норматларнинг уруш туфайли хонавайрон бўлган оиласи тасвири орқали жуда кўп ҳаётий муаммоларни ҳал этишга интилади. Уруш кўп кишилар оилаларини барбод этиб, ёстиқларини қуритган, самимий севишганлар муҳаббатини бир армонга айлантириб қўйган бўлса ҳам кишилардаги маънавий поклик, ҳаётга ишонч оғир кулфатлардан ғолиб келади. Ёш ёзувчи аччиқ ҳақиқатни, ҳаёт ҳақиқатини осойишта тасвирлаш орқали бадиий ҳақиқат яратади. Айниқса, тилдаги ва тасвирдаги соддалик, аниқлик ва равонлик, энг муҳими, беғуборлик ўқувчини ўзига маҳлиё этиб туради.

Аммо «Ёшлик»да чоп этилган ҳамма қиссалар ҳам шундай мароқ билан ўқилавермайди. В. Бобомуродовнинг «Менинг юз куним» номли қиссаси анча зерикарли. Кўп ҳолларда юки кам қуруқ диалоглардан иборат бўлиб қолган. Бизнингча, асар қисса эмас, ҳикоя деб аталса дуруст бўларди. Сабаб, ундаги ғоявий юк қисса даражасига кўтарилмаган. А. Аъзамнинг «Бу куннинг давоми» номли асари ўзининг ғоявий бадиий даражасига кўра анча юқори. Унда авторнинг психологик тасвир усулидан фойдаланишдаги изланишлари анча самарали. Бироқ, тасвири кўпинча учинчи шахс нутқи орқали очиб берилганлиги сабабли персонажлар тилидага ўзига хосликни айириб олиш анча қийин. Бунинг устига кўпгина сўзлар ғализ ва ноаниқ ишлатилганлиги туфайли ўқувчига сингмайди. Масалан, «Ўзининг кўнгли ҳам баайни мактаб дафтаридаги босма қоғоз сингари сиёҳдек томган бу яхши туйғуни зум ўтмай шимиб олди...» («Ёшлик», № 6, 1986, 33-бет) жумласини олиб кўринг. Бизнингча, бундай ўринлар стилистик таҳрирга муҳтож.

Гап насрий асарлар ҳақида борар экан, «Ёшлик»да чоп этилаётган кўпгина публицистик асарларга хос фазилатлар ва нуқсонларни ҳам айтмай бўлмайди. Э. Жумановнинг «Асосий мезон — виждон бўлсин», Ё. Хўжамбердиевнинг «Уйда тинчи бўлсин йигитнинг», Г. Нуриллаеванинг «Уйда тинчи бўлсин аёлнинг», Ш. Отабоевнинг «Адолат чала бўлмайди», А. Обиджоннинг «Алифбе»даги сирли қоп» каби бир қатор публицистик асарлари мавзу ва муаммоларнинг ранг-баранглигидан ташқари долзарб масалаларни ёритишга қаратилганлиги билан эътиборни тортади. И. Жабборовнинг «Икки диннинг бир шайтони» мақоласида эса диннинг келиб чиқиши, моҳияти ва жамиятимиз учун зарари тарихий-илмий заминда туриб етарли фош этиб берилади. Шу орқали ёшларни диний заҳарланишдан огоҳ тутади.

* * *

«Ёшлик» гўзаллик ва шеърият билан ҳамиша иноқ бўлиб келган. Ёшликнинг ўзи — гўзаллик ва шеъриятнинг рамзи. Умуман, шеърият аксар кишилар, айниқса, ёшлар учун гўзаллик билан мулоқотда бўлишнинг энг самарали ва жозибали шаклларидан бўлган.

Ўтган йили Ойбек таваллудининг 80 йиллиги адабиётимиз байрами сифатида нишонланди. Шу сана муносабати билан адибнинг ажойиб бир расми ҳамда «Тошга ҳам, рангга ҳам, сўзга ҳам ҳаёт нури билан бер жило» деган сатрлари журналнинг эстетик шиори сифатида эълон қилинди. Бу сатрлар алломанинг ижодий васиятигина эмас, улар журнал саҳифаларидан ўрин олган аксар шеърий асарлар учун эпиграф ҳам бўлиши мумкин.

Шу нарсани қайд этиш керакки, Гулчеҳра Нуриллаева, Жамол Камол, Усмон Азимов, Муҳаммад Солиҳ, Муҳаммад Раҳмон, Тоҳир Қаҳҳор, Мирпўлат Мирзаев, Саъдулла Ҳаким каби қатор шоирларнинг шу давр мобайнида чоп этилган асарларида ҳозирги даврнинг муҳим ижтимоий ва маънавий муаммолари ўзининг бутун мураккаблиги билан тасвир этилди.

Эркин Воҳидовнинг «Ленинни ўқиш» шеърининг пафоси эса ёш авлодни коммунистик ғоя ва идеаллар руҳида тарбиялашга, ҳаётга, даврнинг долзарб масалаларига марксча-ленинча таълимот кўзлари билан қарашга ундайди. Зукко шоир кенжа авлодни фақат кишилик маданиятининг Навоий ва Пушкин сингари даҳолари ижодинигина эмас, балки инқилоб доҳийсининг ўлмас асарларини ҳам тинимсиз мутолаа қилишга, улардаги халққа, партияга, келажакка ишонч, юксак инсоний маслакни, инқилоб ишига садоқат ғояларини эгаллашга чақиради. Шундагина доҳий ўлмаган, бизлар эса унинг чин маънодаги зарралари бўлган бўламиз, — деб хулоса қилади у.

Ҳалима Худойбердиеванинг янги шеърий туркуми фақат ғоявий бойлиги ва ўткирлиги билан эмас, айни пайтда катта поэтик кучи билан ҳам журналхон эътиборини қозонади. Ҳалима бу шеърлари билан даврнинг маънавий муаммоларини ўз қалби оша, теран ва самимий ҳиссиёти оша ўтказувчи ҳассос шоира мавқеига кўтарилганини яна бир бор тасдиқлаб берди. Шоира қалбининг дарду-изтироблари тўлқин уриб турган «Муаммо» шеърида бугунги куннинг катта экологик муаммоларигина эмас, балки замондошларимизнинг руҳий олами — ғоявий софлиги ва бойлиги, маслак ва эътиқоди билан ҳам чамбарчас боғланган масалалар қаламга олинган. Худди шу масалалар Ҳалиманинг «Бахшининг тўйдаги курашда айтганлари», «Қасам» каби янги шеърларида ҳам катта ички дард билан ёритилган.

Г. Нуриллаеванинг «Суянчиқ», Жамол Камолнинг «Учар тарелкалар», Муҳаммад Раҳмоннинг «Соғиниш», У. Азимовнинг «Ойбекнинг уй-музейида ўқилган шеър» ва бошқа қатор асарларида ана шу ғоянинг турли пардаларидаги акс садосини кўрамиз. Хўш, бу шоирлар изидан «Ёшлик» журнали туфайли шеъриятимизга севинчбахш одимлар билан кириб келаётган истеъдод эгалари борми? Бу саволга «Ҳа, бор», деб жавоб бера оламиз. Зулфия Мўминова, Севара Тўлаганова, Ойгул Суюндиқова сингари истеъдодли шоиралар «Ёшлик» журналида ижодий таҳсил кўриб ўсдилар. Чунончи, С. Тўлаганованинг табиат олами ва кишиларнинг ички дунёси манзараларини нафис бўёқлар билан тасвирловчи қалами шу журналда чархланди.

Кейинги йилларда эса Эргашали Абдуллаев ва Инобат Ризаеванинг самимий лиризм билан суғорилган шеърлари, Матназар Абдуҳакимов ва Баҳром Рўзимуҳаммаднинг ўзига хос шеърий овозлари ёшларнинг севимли журнали орқали танилиб бормоқда. Маматражаб Имомов, Амирқул Каримов, Дилшод Ражабов, Ҳалима Аҳмедова, Дилшод Шамсиев, Эшқобил Шукуров каби ўнлаб қалдирғочлар ҳам яқин йилларда ўзбек шеърияти бўстонига учиб кирадилар, деб умид қиламиз.

Журналда босилган шеърларнинг маълум қисми бугунги қайноқ воқелигимиздан фақат беозор туйғу ва кечинмаларнигина, гуллар ва гиёҳлар, баҳор ва севги каби анъанавий мавзуларгагина бағишланган. Уларда бугунги оламнинг зиддиятли ва мураккаб манзаралари нима учундир акс этмайди ё кам кўринади. Саратон пахта далаларида тер тўккан, заводларда янги машиналарни чиқараётган, Сибирь кенгликларида темир изларни ёткизаётган, афғон тупроғида интернационал бурчини адо этаётган, хуллас, ҳақиқий меҳнат ва кураш билан банд бўлган замондошларимиз образи журнал саҳифаларида тўла ва жозибадор акс этмаётир.

Бугунги куннинг долзарб ижтимоий масалаларидан узоқда бўлиш, тор туйғу ва кечинмалар қобиғини ёриб чиқа олмаслик журнал учун ташвишли бир ҳол деб ўйлаймиз. Кескин ўзгаришлар содир бўлаётган бир даврда майда ва сийқа мавзулардан юқори кўтарила олиш керак! Ҳар бир ижодкор ва умуман адабиёт юксак қоялар устидан турибгина олис уфқлар сари парвоз эта олади. Келажак биносини машаққатли кураш ва меҳнат оғушида туриб барпо этаётган кишилар, хусусан ёш авлоднинг инқилобий руҳи, улуғ мақсад йўлидаги матонат ва жасорат, шак-шубҳасиз, журнал саҳифасида ярқ этиб балқиб туриши лозим.

* * *

КПСС XXVII съезди, Ўзбекистон Компартияси XXI съезди, республика Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми қарорлари юксак ғоявийлик, синфийлик ва партиявийликка асосланган, социалистик реализм адабиётининг ҳаётга фаол аралашув принципига таянган ҳолда бадиий ижодда жиддий ўзгаришлар рўй беришини тақозо этмоқда.

Бизнинг улкан устоз ёзувчиларимиз ибрат кўрсатиб, ҳамиша халқ қурилишлари ва маъракалари қайнаб авж олган жойларда бўлишар ва албатта ана шу ижодий сафарлардан ўзларининг замонавий ғоялар билан суғорилган энг яхши асарларини олиб келар эдилар. «Ёшлик» журнали ҳам Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ва Ёзувчилар союзи билан ҳамкорликда ёш ижодкорларни республикамизнинг қайноқ жабҳаларига, коммунистик жамиятни барпо этиш йўлида қаҳрамонона меҳнат қилаётган халқимиз орасига мунтазам суратда юбориб туриши мақсадга мувофиқдир. Бу тадбир журналимиз ва адабиётимиз саҳифаларига бугунги замондошимизнинг тўлақонли образи, қувонч ва изтироблари, истак ва армонларининг шиддат билан кириб келиши учунгина лозим бўлиб қолмасдан, ёш ёзувчиларимизнинг граждан сифатида, демак, ижодкор сифатида ҳам ўсиб-улғайишлари учун янги уфқлар очади.

Журнал юз минглаб тиражда нашр этилаётган ва ўзига етарли обрў орттирган бўлса-да, ҳали у КПСС XXVII съезди, Ўзбекистон Компартияси XXI съезди қарорлари талаблари даражасида ўз ишини тўла қайта қура олди деб бўлмайди.

«Ёшлик» саҳифаларида эълон қилинаётган ҳар бир асар халқ манфаатларига, коммунизм ишига хизмат қилиши, кенг ўқувчилар оммаси учун қувонч ва илҳом манбаи бўлиши, уларнинг меҳнати, Ватанга муҳаббати эзгу туйғуси ва ўй-фикрларини ифодалаши, ғоявий баркамол ва маънавий мустаҳкам бўлиб тарбияланишига актив ёрдам бериши, айни пайтда ёшларни давримизнинг улуғвор вазифаларини оғишмай бажаришга, актив ҳаётий позицияни эгаллашга даъват этиши зарур.

Журнал коллективи бу борадаги изланишларини янада пухта ва изчил давом эттиради деб ишонамиз.

Собир МИРВАЛИЕВ,
филология фанлари доктори, профессор,

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари кандидати.

• Жанговар атеизм учун

Марғилон шаҳридаги В. И. Ленин номли 8-ўрта мактабда ёш атеист лекторлар мактаби очилди. Унда 6—10-синф ўқувчилари таълим олмоқдалар. Машғулотлар мактабдаги илмий атеизм музейида ўтказилмоқда. Бу музейда мингга яқин экспонат, кўргазмали қўлланма ва стендлар бор.

Ёшлар бу ерда материалистик фалсафа асосларини эгаллаш билан бирга ташвиқот ишларида ҳам актив қатнашмоқдалар. Мактаб ички телестудиясида ўқувчилар кучи билан атеистик тарбия мавзуларида мунтазам равишда кўрсатувлар тайёрланмоқда. Ёш лекторлар маҳаллаларга ҳам тез-тез бориб туришади.

Суратда: ўқувчилар навбатдаги лекцияга тайёргарлик кўрмоқдалар. Ёш атеист лекторлар мактаби раҳбари Д. Алиев ўқувчиларга зарур плакатлар танлашда кўмаклашмоқда.

Ш. Алимов фотоси (ЎзТАГ).

СИЗГА АЙТСАМ ЧИН СЎЗИМ

(ҲАЖВИЯ)

Мени билсангиз агар, дин-бидъатга йўқ ҳушим,
Ишонмайман худога, ўзгаси-ла йўқ ишим,
Лекин, шундай бўлса-да, айтилган маросимдан
Ишни ташлаб кетсам-да, қолмайман ёзу-қишин,
Эшитинг, сизга айтай, ёлғонмас бу чин сўзим,
Мулла, эшонга дўстмас, атеистман мен ўзим.

Ўғилчам томоғида қолганда олма пўсти,
«Илгирчи» бир аёлга уни элтганман, дўстим,
Ненидир обташлади, кўриб турди шу кўзим,
Сизга ёлғон, менга чин, атеистман мен ўзим.

Қочган эди момомнинг бирозгина мазаси,
Хушночини чақиртирдим, ўлмасин деб сазаси.
Ўқиди туни билан, жонига берсин тўзим,
Қойил, осон ишмаскан, атеистман мен ўзим.

Яқинда дадамизнинг бўлсин деб тошдан боши,
Нишонладик тўй қилиб қутлуғ «пайғамбар ёшин»,
Ахир ўша кишидир менинг толе юлдузим.
Хафа бўлмасин дедим, атеистман мен ўзим.

Имтиҳондан йиқилиб, ололмай темани ёд,
Қийналган экан қизим, қилвордим «мушкулкушод»
Ҳозир анча бинойи ўқишар ўғил-қизим,
Мана кўриб турибсиз, атеистман мен ўзим.

Машинамнинг ичига осганман тўртта тумор,
Қиламан, «қуръон»ни ҳам тиловат, этса хумор.
«Ифтор», «садақа» қилмай десам, чидамас юзим,
Сўзи бошқа, иши бошқа, атеистман мен ўзим.

Бир сохта атеистнинг айтганларини оққа кўчирувчи:
Ўткир САИДОВ.

• Спорт

«Совет Ўзбекистони» рейди

ҲАММАСИ МАКТАБДАН БОШЛАНАДИ

Келажак авлод, ўринбосарларимиз бўлган болалар тарбиясини маънавий-жисмоний мустаҳкам пойдевор асосида ташкил этиш асосан мактаблардан бошланади.

Афсуски, етуклик аттестатини қўлга киритиш бўсағасида турган ёшларни меҳнат ва Ватан мудофаасига ҳозирлашда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Бугун биз айрим мактабларда ёшларни бақувватлик, мустаҳкам саломатликнинг муҳим омили — жисмоний тарбия дарсларини ўтказиш учун қандай имкониятлар яратилган-у, улардан қандай фойдаланилаётгани хусусида фикр юритамиз.

● СИРДАРЁ

ЮТУҚЛАР СОЯСИДА — НУҚСОНЛАР

Область мактаб ўқувчиларининг «Ёш куч» кўнгилли спорт жамиятига 254 физкультура коллективи бирлашган. Шундан 65 таси 8 йиллик, 189 таси ўрта мактаб коллективлари бўлиб, жамият аъзоларининг сони 107,5 мингдан ортиқдир. Бу коллективларда 366 нафар физкультура ўқитувчиси фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг 152 нафари олий, 117 нафари ўрта махсус билимга, қолганлари бошқа касбга мансуб кишилар. Ҳаммаси бўлиб 81 спорт зали, 2 сузиш бассейни, 12 мерганлик тири, 117 футбол, 143 қўл тўпи, 257 волейбол, 205 баскетбол майдончаси бор. Ўқувчилар спортнинг 17 тури бўйича тўгарак машғулотларида қатнашмоқдалар. Бу тўгаракларга 60 мингдан зиёд ўқувчи аъзо.

Афсуски, область мактабларида эришилган баъзи муваффақиятлар рўкач қилиниб, сусткашликка йўл қўйиш кайфияти ҳукм сурмоқда. Ютуқларга соя ташлаб турган камчиликлар назарга олинмаяпти. Аввало қишлоқ мактабларида физкультура ва спорт билан шуғулланиш учун етарли шарт-шароитлар йўқлиги жисмоний тарбия дарсларини муваффақиятли ташкил этишда қийинчилик туғдирмоқда. Машғулотларни қарийб 100 га яқин мактабда спорт ва жисмоний тарбияга дахлсиз кишилар ўтказаётгани, айниқса, ачинарлидир.

Мавжуд 13 та болалар ва ўсмирлар спорт мактабида 148 нафар тренердан 65 нафари штат бўйича, қолганлари ўриндошлик билан ишламоқда. Янгиер шаҳри ва Сирдарё районидан ташқари барча мактабларда спорт базаси йўқ.

Гулистондаги «Ёш куч» стадиони қошида сузиш бассейни бор. Лекин у кўпдан бери ишлатилмайди. Кўнгилли спорт жамияти бу борада шаҳар ижроия комитетига мурожаат қилди. Ҳатто область халқ маорифи бўлими кенгашида ҳам шу масала юзасидан фикр юритилди. Лекин сўз сўзлигича қолаверди.

— Районимизда бор-йўғи учта спорт шаҳарчаси бор, — дейди Боёвут район «Ёш куч» кўнгилли спорт жамияти раисининг ўринбосари Ҳ. Усмонқулов. — Бу шаҳарчалар Руцкий номли, Пушкин номли, «Боёвут» совхозларида жойлашган. Бошқа мактабларда бунга эътибор йўқ. 38 та мактабдан атиги 9 тасида спорт зали ишлаб турибди. 24 нафар олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган ўқитувчи фаолият кўрсатмоқда. Қолган жойларда жисмоний тарбия дарслари ўриндошлик билан ишлаётганлар зиммасига юклатилган.

— Бундай аҳвол бошқа районларда ҳам кўзга ташланади, — деб тушунтирди «Ёш куч» кўнгилли спорт жамияти область совети раисининг ўринбосари Ж. Абдалиев. — Мутахассис кадрлар етишмагандан кейин илож қанча? Чунончи, Янгиердаги болалар ва ўсмирлар спорт мактаби ҳам мутахассисларга муҳтож. Уй-жой таъминоти яхши йўлга қўйилмагани учун ишга қабул қилинган мутахассислар фаолиятида бепарволик юзага келмоқда.

Меҳнатобод, Ховос, Ворошилов, Гулистон районларидаги мактабларда ўқувчилар ўртасида мусобақалар ташкил этишга эътиборсизлик билан қараб келиняпти. Кейинги икки йил мобайнида Ворошилов районида мактабларида бу борада ташкилотчилик қилинмади, деса ҳам бўлади. Ваҳолонки, «Ёш куч» кўнгилли спорт жамияти район советининг раиси тўрт марта алмаштирилди. Ховос районы ҳамда Ширин шаҳрида бундай лавозимлардан бошқа мақсадларда фойдаланиляпти. Янгиер шаҳар ижроия комитети ва халқ маорифи бўлими раҳбарлари кўпдан бери спорт жамиятига бошлиқ тайинлай олмаётганликларини қандай тушуниш керак? Наҳотки, хўжакўрсинга ишлаётган спорт жамиятларининг самарасиз фаолиятлари ижроия комитет раҳбарларини қизиқтирмаса?

Ҳ. ХАЛИЛОВ.

● АНДИЖОН

ЭЪТИБОРСИЗЛИК ОҚИБАТИ

Областдаги 603 мактабда физкультура коллективи бўлиб, унга 366 минг ўқувчи жалб қилинган. «Ёш куч» спорт жамияти аъзолари бўлган ана шу ўқувчиларга 1021 ўқитувчи жисмоний тарбиядан сабоқ бермоқда. Ўқитувчи кадрларнинг 646 нафари олий, 231 нафари ўрта махсус маълумотга эга.

Бир қарашда область мактабларида жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш ишлари кўнгилдагидек йўлга қўйилганга ўхшайди. Зеро, текшириш жараёнида кўпгина нуқсонлар борлиги ойдинлашди. Маълум бўлишича, мактабларнинг 40 фоизи спорт залига, 30 фоизи спорт анжомларига эга эмас. Демак, қиш, айниқса, таътил кунларида жисмоний тарбияга оид программа тўла рўёбга чиқарилмайди.

Жалолқудуқ районида 45 та умумтаълим мактаби бор. Шундан 33 тасида спорт зали, 30 тасида футбол майдончаси, аксариятида сузиш бассейни йўқ. Район халқ маорифи бўлимида Чапаев номли 15-ўрта мактабда намунали гимнастика шаҳарчаси вужудга келтирилганлиги ҳақида гапиришди. Аммо, биз бу ерга келиб, ҳайратдан ёқа ушладик. Гимнастика шаҳарчасининг номи бору, ўзи йўқ. Мактаб мажлислар залига спорт зали деб ном беришибди. Бу ер жуда тор бўлиб, машғулотни малакали ўтказишга имкон бермайди.

Йўл бўйидаги кўримсизгина бино диққатимизни тортди. Ташландиқ харобада бир аёлга дуч келдик. Унинг айтишига қараганда, бу бино Жалолқудуқ районидаги 16-ўрта мактабнинг филиали экан.

— Кўриб турибсиз, мактабнинг бирон-бир белгиси йўқ. 13 йилдан бери шу ерда ишлаб турибман, — дейди бошланғич синф ўқитувчиси С. Қодирова. — Учта синф бор. Биз ҳам кенг, ёруғ хоналарда яйраб дарс бергимиз келади. Жисмоний тарбия билан шуғулланиш имкониятига эга эмасмиз. Болаларнинг ўзлари тўп тепиб, сўнгги соатларда бир оз чигилёзди қиладилар. Жисмоний тарбия ўқитувчиси йўқлиги туфайли бу борада ҳам ўзим йўл-йўриқ бериб тураман.

Қишлоқ ўқитувчисининг ҳақ гапини эътироф этиш керак. Лекин Жалолқудуқ район партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари бунга нима дейишар экан?

Хўжаобод районы мактабларида ҳам жисмоний тарбия яхши йўлга қўйилмаган. Ибн Сино номли 6-мактабнинг спорт зали яхши жиҳозланмаган. Жисмоний тарбия ўқитувчиларининг хонаси қаровсиз, эскирган йўл-йўриқлар илиб қўйилган. Душхона ва кийиниш хоналари ифлос. Манзарадан жисмоний тарбияга қандай «эътибор» қилинаётганлиги кўзга ташланади.

Лермонтов номли 46-ўрта мактабда янги спорт залининг қурилгани қувончли бўлди. Аммо, мактаб территорияси жуда тор, спорт майдончаси яратишга имкон йўқ.

— Борди-ю, учта хўжалик кўчирилса, мактаб ҳовлиси кенгаярди, — дейди мактаб директори Н. Иброҳимова. — Бусиз бизда жисмоний тарбия ишларини яхшилашнинг иложи йўқ...

Рейд давомида ҳар бир районда камида биттадан маданий-спорт комплекси, суви иситиладиган бассейн қуриш, қишлоқларда умуман спорт иншоотларини кўпайтириш, мавжудларидан унумли фойдаланиш кераклигига шоҳид бўлдик. Ёшларни физкультура ва спортга кенг жалб этиш, уларда жисмоний тарбияга ҳавас уйғотиш шу куннинг долзарб масалаларидан бири бўлиб қолиши керак.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
Т. ТОЖИДДИНОВ,
Хўжаобод район халқ маорифи бўлими бош инспектори.
О. НАЖМИДДИНОВ,
«Ёш куч» кўнгилли спорт жамияти Андижон область совети раисининг ўринбосари.

● ФАРҒОНА

ҚУВНОҚ СТАРТЛАР ҚАНИ?

Фарғона область мактабларида жисмоний тарбия дарсларининг сифатини ошириш, узлуксизлигини таъминлашга аҳамият берилмоқда. Ҳозир 455 мингдан ортиқ ўғил-қиз жисмоний тарбия машғулотларига жалб этилган. Улар орасида разрядли спортчилар ва ГТО нишондорлари кўплаб топилади. 50 спорт зали, 60 мерганлик тири, 605 спорт майдончаси ёшлар ихтиёрида.

Айни пайтда аксарият мактабларда спорт иншоотлари бунёд этиш, ўқувчиларни физкультура машғулотларига жалб қилишга иккинчи даражали иш деб, қаралаётгани кишини ташвишлантиради. Текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, кўпгина район халқ маорифи бўлимларида бу соҳага жиддий эътибор берилмаяпти. Охунбобоев районидаги 44 та мактабдан атиги 7 тасида спорт зали бор холос. Риштон районида эса аҳвол бундан ҳам ёмон. Бу ердаги 69 мактабдан 16 тасидагина спорт зали бор. Қувасой шаҳрида ҳам шундай аҳвол. Халқ маорифи бўлими мутасаддиларидан бунинг боисини сўраганимизда, улар турли важларни рўкач қилишдан нарига ўтишолмади.

Бувайда — областнинг машъал районларидан. Маориф соҳасини ривожлантиришга эътибор берилаётгани маълум. Шунга қарамай, кўпгина мактабларда спорт иншоотлари йўқлиги кишини ўйлантиради.

20-ўрта мактаб ҳовлиси ҳувиллаб ётибди. Совуқ.

— Жисмоний тарбия дарслари ва спорт секциялари машғулотларини қаерда ўтказаяпсизлар? Мактабда спорт зали борми?

— Бор-у... — деб чайналади мактаб директори М. Бадалбоев.

Маълум бўлишича, 1195 ўқувчига мўлжалланган мактабдаги барча қулайликларга эга бўлган спорт залини... кино залига айлантиришган. Кино қўядиган зал ҳам дурустгина бўлса майли эди-я, бетартиблик, чанг босган, синиқ ўриндиқлар қалашиб ётибди.

— Қиш-қировли кунларда очиқ ҳавода дарс ўтолмаймиз, — деди мактабнинг жисмоний тарбия ўқитувчиси О. Умаров. — Шунинг учун ҳам программадаги айрим машғулотларни алмаштиришга мажбур бўляпмиз.

Беруний номли 21-мактабда эса жисмоний тарбия дарсларини ўтиш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Жисмоний тарбия ўқитувчиси У. Сулаймоновнинг дарс конспектларига ўқув йили бошидан буён қўл ҳам урилмаган. Муаллим спорт секциялари, уларда қанча йигит-қиз қатнашаётгани ҳақида лом-мим деёлмайди. Мактабда спорт анжомлари етарли эмас. 60 ўқувчига мўлжалланган баскетбол секциясига икки дона тўп ажратилган, холос. Спорт майдончаси ўйдим-чуқур, асфальтланмаган. Майдон ҳажми ҳам кўзда тутилган ўлчовларга мос эмас. Чамбараги қийшайиб кетган баскетбол устунларининг орқаси ахлатхонага айланган. Машғулотлар жадвалига кўра А. Каримов шу куни 21-мактаб филиалида волейбол машғулоти ўтказиши лозим эди. Афсуски, биз уни учратолмадик.

Областдаги 745 мактабдан 266 тасида спорт зали бор. Ҳалигача биронта мактабда ҳам усти берк сув бассейни қурилган эмас. 25 болалар ва ўсмирлар спорт мактабидан учтаси ўз спорт базасига эга.

— Мактаб-интернатда спорт зали йўқ экан, машғулотларни қаерда ўтказяпсизлар?

— Нима ҳам қилардик,— дейди Бувайда районидаги 82-мактаб-интернат директори У. Алиев. — Синфда жисмоний тарбиядан назарий машғулотлар ўтказишдан(?) бошқа иложимиз йўқ.

Областдаги кўплаб мактаблар спорт майдончаларининг ҳувиллаб ётиши гашга тегади. Синфхоналарда эса жисмоний тарбия дарсларини ўтишга сира тоқат қилиб бўлмайди. Йигит-қизларни партага ўтказиб, жисмоний тарбиядан маъруза айтишни ким ўйлаб топган? Область халқ маорифи бўлими, тегишли ташкилотлар бу борада жиддий хулосага келишлари керак.

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
А. АБДУҚОДИРОВ,
область физкультура ва спорт комитети раисининг ўринбосари.
М. СОДИРОВ,
«Ёш куч» кўнгилли спорт жамияти область советы раисининг ўринбосари.

Рейд материалларидан кўриниб турибдики, мактабларда жисмоний тарбия дарсларига панжа орасидан қараш ҳолларига йўл қўйилмоқда. Бу йил республика комплекс кўриги программасига мувофиқ барча мактаб ўқувчиларининг жисмоний етуклик даражаси дастлабки босқичга кўра кўздан кечирилади. Чунончи, илк мусобақалар март-апрель ойларида ҳар бир мактабда ташкил этилиши кўзда тутилган. Ишни шундай ташкил этиш кераки, мактабларда жисмоний тарбия дарслари ўтказишнинг узлуксизлиги таъминланиб, ички имкониятлардан фойдаланган ҳолда ўқувчиларга қулай шарт-шароитлар муҳайё бўлсин. Республика Маориф министрлиги, хусусан, область халқ маорифи бўлимлари ҳамда «Ёш куч» кўнгилли спорт жамияти республика совети йигит-қизлар жисмоний тарбиясини оқилона ва мақсадга мувофиқ ташкил этишда жонбозлик кўрсатишлари лозим.

АХБОРОТ

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

ҒАЛЛАОРОЛда янги автостанция фойдаланишга топширилди. Шиша ва бетондан ишланган бинода кенг кутиш зали, буфет, она-болалар хонаси, олдиндан билет сотиш кассаси бор. Энди кўпроқ пассажирларга хизмат кўрсатиш имкони яратилди. Автомобилчилар Ғаллаоролни Жиззах, Тошкент ва Самарқанд областларининг шаҳарлари билан боғловчи автобус маршрутлари сонини кўпайтирдилар. (ЎзТАГ).

МОНТАЖЧИЛАР ҒАЙРАТИ

ТЕРМИЗ яқинидаги район маркази —Учқизил чеккасида қурилаётган радио узаткичли телевизион станция мачтаси лойиҳадаги 350 метрли белгига етди. Ускуналарни монтаж қилиш, ер ости коммуникацияларини ўтказиш ишлари бошлаб юборилди. Станция шу йилнинг охирида ишга туширилади. У эфирга берадиган программаларни Сурхондарё областининггина эмас, Афғонистон Демократик Республикаси шимолий вилоятларининг телетомошабинлари ҳам қабул қила олади. (ЎзТАГ).

ОБ-ҲАВО

ШУ ҲАФТАДА

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг хабарига кўра, республикада ҳафтанинг биринчи ярмида ҳаво илиқ келиб, ёғингарчилик бўлмайди. Асосан шарқдан секундига 7—12 метр тезликда шамол эсади. Ҳаво ҳарорати кўтарилиб боради. Қашқадарё ва Сурхондарё областларида кечаси 3—8 даража, кундузи 14—19 даража иссиқ бўлади. Қорақалпоғистон АССР, Хоразм области ва Навоий областининг шимолида кечаси 1 даража совуқ билан 4 даража иссиқ атрофида, кундузи 6—11 даража иссиқ бўлади. Фарғона водийсида ҳарорат деярли ўзгармайди ва кечаси 3 даража совуқ билан 2 даража иссиқ атрофида, кундузи 5—10 даража иссиқ бўлади. Тез-тез туман тушиб туради. Ўзбекистоннинг бошқа территорияларида ҳаво ҳарорати кечаси 1—6 даража, кундузи 12—17 даража иссиқ бўлади.

Ҳафтанинг иккинчи ярмида Ўзбекистон территориясига Иттифоқнинг Европа қисмидан нисбатан нам ва совуқ ҳаво оқимининг кириб келиши кутилмоқда. Ҳаво тез-тез булутланиб, айрим жойларда бироз ёғингарчилик бўлади. Ҳаво ҳарорати кечаси 0—2 даража совуқ, кундузи 5—10 даража иссиқ бўлади. Республиканинг жанубида кечаси 0—5 даража, кундузи 8—13 даража иссиқ бўлади, шимолда эса кечаси 5—10 даража совуқ, кундузи 2 даража совуқ билан 3 даража иссиқ атрофида бўлади.

Ҳафта мобайнида ўртача ҳарорат нормадагига нисбатан анча юқори бўлади.

(ЎзТАГ).

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

Қишлоқ хўжалиги илмий-техника жамияти
Марказий правлениесининг
ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МУТАХАССИСЛАРИ
БИЛИМИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИ
Экономика, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва планлаштириш, деҳқончилик, мелиорация ва сув хўжалиги, агрохимия, боғдорчилик ва гулчилик, паррандачилик, асаларичилик, сут ва гўшт чорвачилиги
СИРТҚИ КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларда қишлоқ хўжалиги мутахассислари, совхозлар ва паррандачилик фабрикаларининг директорлари, колхозларнинг раислари, агрономлар, бухгалтерлар, иқтисодчилар, зоотехниклар, мелиораторлар, ветеринария ходимлари, бригадирлар билимларини оширадилар.

Курсларга тингловчилар имтиҳонларсиз қабул қилиниб, ўқиш сиртқи таълим тартибида олиб борилади (ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда).

Институт таълим олувчиларни ўқув-программалари, адабиётлар, методик қўлланмалар билан таъминлайди ва малакали консультациялар уюштиради.

Аризалар бутун йил мобайнида қабул қилинади.

Таълим пулли бўлиб бутун ўқиш даври учун 16 сўм ҳақ тўланади.

Ўқиш муддати — 1 ва 1,5 йил.

Курсларни битирганларга гувоҳнома берилади.

Институт адреси: 107139, Москва шаҳри, Орликов чорраҳаси, 1/11-уй. Телефон 207-80-82. Амалдаги счет номери 700637—Москва шаҳар бюджет банкида жойлашган. Москва шаҳрида, қишлоқ хўжалиги илмий-техника жамиятининг Марказий правлениеси.

Маълумотлар олиш учун адрес: Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 48-уй, 15-хона. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-техника жамияти республика правлениеси. Телефон 33-17-64.

ТОВАРЛАР — ПОЧТА ОРҚАЛИ
ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!
ЎЗБЕКБИРЛАШУВНИНГ ТОШКЕНТ ПОСИЛКА БАЗАСИ
республиканинг қишлоқ жойларида яшовчи гражданларнинг шахсий буюртмалари бўйича галантерея буюмларини
ПОЧТА ОРҚАЛИ
ЖЎНАТАДИ

Харид қилиш учун йўрмаб тикилган буюмлар, тикув буюмлари, чарм-галантерея, металл-галантерея, пластмассадан ишланган буюмлар ва сувенирлар тавсия этилади.

Таклиф этилаётган посилка товарлар каталоги билан сиз яқин ўртада жойлашган почта бўлими, қишлоқ жойларидаги савдо марказларида танишишингиз мумкин.

Буюртма товарлар базага келиб тушган кундан бошлаб бир ой ичида бажариб берилади. Буюртмалар қуйидаги адресга юборилсин: 700057, Тошкент шаҳри, Жомий кўчаси, 5-уй, «Коопposилторг» базаси.

СССР Давлат агросаноат комитети
АНДИЖОН ПАХТАЧИЛИК ИНСТИТУТИ
1987—1988 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича
СИРТҚИ БЎЛИМИНИНГ 1 КУРСИГА
СТУДЕНТЛАР
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Агрономия — олим агрономлар тайёрлайди (ўқиш муддати — 5 йилу 6 ой).

Гидромелиорация — инженер-гидротехниклар тайёрлайди (ўқиш муддати — 6 йил).

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш — қишлоқ хўжалигини механизациялаш бўйича инженер-механиклар тайёрлайди (ўқиш муддати — 6 йил).

Институтга кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

Агрономия мутахассислигига — биология (оғзаки), химия (оғзаки), она тили ва адабиёт (иншо).

Гидромелиорация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мутахассислигига — математика (ёзма), физика (оғзаки), она тили ва адабиёт (иншо).

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан, ҳунар-техника билим юрти ёки ўрта махсус ўқув юртини имтиёзли диплом билан битирганлар мутахассислигига кўра қуйидаги фанлар бўйича кириш имтиҳонларини топширадилар: агрономия мутахассислигига кирувчилар — биология (оғзаки), гидромелиорация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мутахассислигига кирувчилар — математика (ёзма). Имтиҳонни «беш» баҳога топширганлар кейинги кириш имтиҳонларидан озод қилинади. Агар «тўрт» ёки «уч» баҳо олсалар қолган фанлардан ҳам имтиҳон топширадилар.

Институт ректори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асли), институтга топшириш учун иш жойидан характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (бош кийимсиз, 3×4 см, ҳажмда).

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Ҳужжатлар 15 январгача қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари 15 февралдан бошланади.

Институт адреси: Андижон области, Андижон райони, Куйган-ёр қишлоғи.

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ
РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

11 январгача —Янги йил томошалари.
15 январда — Иоланта.
16 январда — Рустам ҳақида қисса.
17 январда — Кармен.
18 январда — Гўзал Василиса (12.00), Зебуннисо (19.00).
20 январда — Пиковая дама.
21 январда — Оловли фаришта.
23 январда — Оққуш кўли.
24 январда — Отелло.
25 январда — Аловиддиннинг сеҳрли чироғи (12.00), Шекспир асарлари бўйича балет триптихи (19.00).
27 январда —Тоска.
28 январда — Дон Кихот.
30 январда — Раймонда.

Билетлар сотилмоқда

●

БОҒДОРЧИЛИК, УЗУМЧИЛИК ВА ВИНОЧИЛИК ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ
мевачилик, узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш ихтисослари бўйича
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳужжатлар 17 январгача қабул қилинади.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент области, Тошкент райони, «Куйбишев» алоқа бўлими.

Маълумотлар олиш учун телефон 24-96-28.

Ўзбекистон маданий ёдгорликларини таъмирлаш илмий-тадқиқот ва лойиҳа институти коллективи институтнинг собиқ директори, пенсионер И. В. Исроиловга отаси
Воҳид
ИСРОИЛОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узшвейпром» республика саноат тикувчилик бирлашмаси коллективи аппаратнинг бош инженери Л. А. Отажоновага умр йўлдоши
Рустам Маткаримович
ОТАЖОНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тингланг, томоша қилинг

6 ЯНВАРЬ, СЕШАНБА

ТВ

МТ-I. 8.00 — Эрталабки зарядка. 8.10 — Мультфильм. 8.20 — Музикали танаффус. 8.30 — Время. 9.15 — Болалар хори ижро этади. 9.45 — «Теҳрон-43». Бадиий фильм. 1-серия. 11.00 — Мультфильмлар. 11.30 — Дунё воқеалари. 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Татар халқ қўшиқлари. 17.00 — Мактаб ўқувчиларининг чорвадорлар билан учрашуви. 17.45 — «+» планетаси ҳақида ёз хотиралари». Бадиий фильм. 2-серия. 18.55 — Музикали эшиттириш. 19.15 — Муаммолар, изланишлар, ечимлар. 20.05 — Янгиликлар. 20.15 — «Теҳрон-43». Бадиий фильм. 1-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Саҳна кўзгуси. 23.25 — Дунё воқеалари. 20.40 — Музикали эшиттириш.

МТ-II. 8.45 — Гимнастика. 9.05 — Ҳужжатли фильм. 9.15 — Будильник. 9.45 — Камчатка область академик хор жамияти капелласи ижро этади. 10.05 — Астрахань телевидениеси студиясининг программаси. 11.05 — Рус фольклор хореографияси концерти. 12.05 — «Камаландан юқори». Бадиий фильм, 1-серия. 13.15 — Француз тили. 13.45 — «Керакли одамлар». Бадиий фильм. 15.10 — Ҳужжатли фильмлар. 15.45 ва 18.45 — Янгиликлар. 18.30 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 19.10 — Останкино концерт студиясида юмор кечаси. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 21.00 — Ритмик гимнастика. 21.30 — Время. 22.05 — Баскетбол. Кубок эгалари кубоги. МАСК — «Хувентуд» (Испания). «Спартак» (Л) — «Шбенка» (Югославия). Танаффус пайтида (23.35) — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.10 — Пионер телетайпи. 9.25 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Болалар учун кўрсатув. 18.15 — Мультфильм. 18.30 — Касблар ҳақида ҳикоялар. 19.00 — Миллионлар ленинча университети. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Сифат — бош мезон. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Давр менинг тақдиримда.

ЎзТВ-II. 19.30 — Болалар учун фильм. 20.00 — «Қўшиқ чорлайди». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Фрунзе кўрсатади. Реклама. 22.10 — «Келинлар шаҳри». Бадиий фильм.

Р

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.[illegible] — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 12.10 — [illegible]. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Ўзбек экрани куйлари. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — «Юлдузча». 16.00 — Совет тупроғидаги учрашувлар. 18.15 — Иқтисодий билимлар радиоуниверситети. 18.30 — Куйлардан кўшиқларга. 19.20 — «Ёшлик». 21.00 — Адабий суҳбатлар. 21.20 — Қишлоқ оқшомлари. Концерт. 22.30 — М. Дадабоева ва М. Тожибоев куйлайди. 23.25 — Спорт кундалиги. 23.35 — Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.